

Vapo Oy
Irma Tommila
PL 22
40101 Jyväskylä

Viite Leväsuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO LEVÄSUON TURVETUOTANTOHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Hankevastaavat ovat toimittaneet 18.2.2013 yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Leväsuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Arviointimenettely käynnistyi 28.5.2010, kun Vapo Oy toimitti yhteysviranomaiselle hankkeen arviointiohjelman.

Leväsuon turvetuotantohankkeesta ja ympäristövaikutusten arvioinnista vastaa Vapo Oy, yhteyshenkilönä Irma Tommila.

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Pöyry Finland Oy, yhteyshenkilönä Tuija Hilli.

Yhteysviranomaisena ympäristövaikutusten arvioinnissa toimii Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, yhteyshenkilönä ylitarkastaja Liisa Kantola.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettelyn) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 468/1994) ja sen nojalla annetun asetuksen (713/2006) 6 §:n hankeluettelon 2 e) kohdan mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan turvetuotantohankkeeseen, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) toimii Leväsuon hankkeessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 468/1994, muutos 458/2006) mukaisena yhteysviranomaisena.

YVA-menettelyn aluksi hankkeesta vastaava Vapo Oy laati arviointiohjelman eli suunnitelman siitä, mitä ja miten hankkeen ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää. Yhteysviranomaisen kuulutti arviointiohjelman nähtävillä olosta ja pyysi siitä lausuntoja. Mielipiteensä saivat esittää kaikki, jotka halusivat. Saatuaan lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaisen antoi 6.10.2010 hankkeesta vastaavalle lausuntonsa arviointiohjelmasta.

YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa tämän arviointiselostuksesta antamansa lausunnon ja muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle.

Hankkeen kuvaus ja vaihtoehdot

Leväsuo sijaitsee Pyhäjärven kaupungissa noin 18,5 km keskustasta koilliseen. Suo on keski- ja eteläosiltaan ojittamatonta, mutta reunoiltaan ojittettua luonnontilaltaan muuttunutta nevaa ja länsireunaltaan ojittettua rämettä. Pohjoisosa on ojittettua suota. Tuotantoaluetta ympäröivät ojitetut rämeet ja hakatut kangasmetsät. Tuotantoalueen kokonaispinta-ala olisi 227,6 ha, josta varsinainen tuotantoalue noin 215 ha. Suunnitellun tuotantoalueen lähiympäristössä ei ole asutusta eikä peltoja, mutta purkuvesistön varrella on runsaasti asutusta ja peltoja.

Kuivatusvedet on suunniteltu johdettavan pohjoiselta alueelta (132,7 ha) laskuojaa pitkin Harvanpuroon, josta edelleen Lahnaseen, Lahnajokeen, Jylängönjokeen ja Osmanginjärveen. Eteläiseltä alueelta (94,9 ha) vedet johdettaisiin laskuojaa pitkin Korpijokeen ja edelleen Osmanginjärveen. Osmanginjärvestä vesireitti jatkuu Pöyhönjoen kautta Palosjärveen ja edelleen Koskenjoen kautta Kiuruveden.

Hankkeen tarkoituksena on tuottaa jyrsinpolttoturvetta energiantuotannon tarpeisiin ja osin ympäristöturvetta. Kysynnän mukaan voidaan tuottaa myös palaturvetta. Energiaturpeen pääkäyttöpaikka on Kanteleen Voima Oy:n Haapaveden voimalaitos ja mahdollisesti myös Kuopion Energia Oy:n voimalaitos. Ympäristöturve toimitetaan lähiympäristöön kuivikkeeksi, kompostointiin ja maanparannukseen.

Kuljetusreitit ovat pohjoiseen työmaatieltä reittiä: yksityistie–Eteläpuolentie–Välitie–Pohjoispuolentie–Miilurannantie–Kaketinperäntie–valtatie 28, mistä edelleen Haapaveden suuntaan ja etelään työmaalta reittiä: yksityistie–Lahnakankaantie–Liittoperäntie–Kuusenmäentie–Valtatie 27, mistä edelleen Kuopion suuntaan.

Hankkeen arvioitu toiminta-aika on 20–30 vuotta ja vuosittainen tuotantomäärä on keskimäärin 115 000 m³.

Vaihtoehdot

Toteuttamisvaihtoehtoina esitetään seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto 0 (VE0): hanketta ei toteuteta, alue jää nykyiseen tilaansa.

Vaihtoehto 1 (VE1): hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella 227,6 ha. Vaihtoehtoon VE1 sisältyy kaksi eri vesienkäsittelyvaihtoehtoa;

VE1a ympärivuotinen pintavalutus.

VE1b kemiallinen käsittely sulan maan aikana ja talvella laskeutusaltaat.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiselostuksesta ympäristövaikutusten arviointimenetelmästä annetun asetuksen mukaisesti hankkeen vaikutusalueella ja pyysi kuntien ja muiden keskeisten viranomaisten ja tahojen lausunnot. Vireilläolosta ilmoitettiin sanomalehdissä Kaleva ja Raahen Seutu. Kuulemiseen varattu aika päättyi 3.5.2013. Arviointiselostus oli nähtävillä 6.3. - 3.5.2013 Pyhäjärven ja Kiuruveden kaupungintaloilla ja pääkirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa (Veteraaninkatu 1, Oulu), ja sähköisenä osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/yva → Viireillä olevat YVA-hankkeet → Luonnonvarojen otto ja käsittely.

Yhteysviranomaisen pyysi arviointiselostuksesta lausunnot seuraavilta tahoilta:

- Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry.
- Kiuruveden kaupunki
- Kiuruveden riistanhoitoyhdistys
- Lahnanen-Pirttimäki kylätoimikunta
- Liikennevirasto
- Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
- Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut
- Museovirasto
- MTK Kiuruvesi
- MTK Pohjois-Savo ry
- MTK Pohjois-Suomi
- Oulun riistanhoitopiiri
- Peruspalvelukuntayhtymä Selänne/ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
- Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
- Pohjois-Pohjanmaan museo
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto; peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
- Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kalatalouspalvelut
- Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
- Pohjois-Savon liitto
- Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
- Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
- Pyhäjärven kaupunki
- Remekselän osakaskunta
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys ry
- Suomen Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa
- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä/ympäristölautakunta

Näiden lisäksi muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä hankkeesta. Saadut lausunnot ja mielipiteet ovat liitteessä 2.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä järjestettiin yleisötilaisuus torstaina 14.3.2013 Kiuruveden Mäkipirtillä (Lahnastentie 386) klo 18.30. Paikalla oli noin 30 osallistujaa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisen lausunnon valmistelu

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelta arkkitehti Liisa Ranto-Oikari, suunnittelija Hanna Hentilä, ylitarkastajat Kirsi Kalliokoski, Tuukka Pahtamaa, Jorma Pessa ja Heli Törttö sekä liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelta esisuunnittelu- ja ympäristövastaava Samuli Kallio.

Hankekuvaus

Kohdassa hankkeen tekninen toteutus esitellään vesien käsittelyä (kappale 2.5.3). Sivun 7 alareunassa mainitaan, että kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentälle joko painovoimaisesti tai pumppaamalla. Suunnitelmapiirroksissa molemmille pintava-

lutuskentille on piirretty pumppaamot ja myöhemmin samassa kappaleessa sekä myöhemmin toisaalla selostuksessa mainitaan myös, että vedet pintavalutuskentille johdetaan pumppaamalla. Mitä painovoimaisella johtamisella hankekuvauksen yhteydessä tarkoitetaan, jää epäselväksi.

Hankkeesta on esitetty riittävät tiedot.

Arvioidut vaihtoehdot

YVA-menettelyn keskeisiin ominaisuuksiin kuuluu vaihtoehtotarkastelu. Vaihtoehtotarkastelun tarkoituksena on tukea päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Lopputuloksena pitäisi olla optimaalimmman vaihtoehdon löytyminen mm. haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi.

Arviointiohjelmassa esitettiin kaksi vaihtoehtoa. Nollavaihtoehdon eli hankkeen toteuttamatta jättämisen lisäksi esiteltiin vaihtoehto, jossa koko tuotantokelpoinen alue (ohjelmavaiheessa 228,9 ha) otetaan tuotantokäyttöön ja vesienkäsittelynä olisi joko ympärivuotinen pintavalutus tai kuivatusvesien käsittely sulan maan aikana (talvella laskeutusaltaat). Kuivatusvedet oli tarkoitus johtaa Harvanpuron kautta Lahnaseen, josta edelleen Lahnajokeen, Jylängönjokeen, Osmanginjärveen, Pölhönjokeen, Palosjärveen, Koskenjokeen ja edelleen Kiuruveteen.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomainen totesi esitetyt vaihtoehtotarkastelut hyvin suppeiksi, ja esitti vesienkäsittelymenetelmiä koskevia vaihtoehtoja erillisiksi vaihtoehdoiksi. Lisäksi arviointiohjelmasta saadun palautteen pohjalta yhteysviranomainen esitti selvitettäväksi vaihtoehtoista mahdollisuutta laajentaa vaikutustarkastelua siten, että yhtenä vaihtoehtona olisi kuivatusvesien johtaminen Korpijoen valuma-alueelle. Hankealueen luonnonarvojen vuoksi yhteysviranomainen esitti myös selvitettäväksi vaihtoehtoa, jossa suon arvokkaimmat osat jätetään tuotannon ulkopuolelle.

Arviointiselostuksessa todetaan, että kaikkien vesien johtamisesta pohjoiseen Lahnasen suuntaan on luovuttu, eikä kyseistä vaihtoehtoa ole arvioitu. Tähän todetaan päädytyn siksi, että ohjelmavaiheessa on esitetty erityistä huolta pohjoisen purkusunnan vaikutuksista. Edelleen todetaan, että suunnitteluvaiheessa kaikkia alueen kuivatusvesiä ei korkeuserojen ja maaston muotojen vuoksi ole myöskään mahdollista johtaa Korpijoen alueelle. Tämän vuoksi arviointiin on otettu vaihtoehto, jossa osa (94,9 ha) alueen vesistä johdetaan Korpijoen valuma-alueelle ja osa (132,7 ha) Lahnasen suuntaan.

Arviointiselostuksen mukaan ”teoriassa yhtenä vaihtoehtona olisi voinut olla hankealueen rajaaminen siten, että mukana olisi vain Korpijoen purkusunta, mutta siinä tapauksessa yhtenäinen tuotantoala (94,9 ha) olisi huomattavan paljon pienempi, kuin mihin YVA-menettelyä sovelletaan”. Yhteysviranomainen toteaa perustelun virheelliseksi, sillä YVA-menettelyn soveltamisraja ei ole este hankkeen eri laajuisten vaihtoehtojen tarkastelulle.

Yhteysviranomaisen edellyttämää vaihtoehtoa, jossa luonnonarvoiltaan arvokkaimmat alueet olisi rajattu pois, ei ole tarkasteltu eikä vaihtoehdon arvioinnista poisjättämistä ole perusteltu. Tästä huomautetaan useissa yhteysviranomaiselle tulleissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Arviointiselostuksen sivulla 5 mainitaan, että tuotantoalueen rajausta tai poikkeusluvan hakemista harkitaan ympäristöluvan hakuvaiheessa. Yhteysviranomainen huomauttaa, että ympäristövaikutusten arviointiprosessin tarkoituksena on nimenomaan tuottaa tietoa eri vaihtoehdoista, joten rajatun vaihtoehdon vaikutukset olisi pitänyt arvioida tämän YVA-menettelyn yhteydessä.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin

Tähän hankkeeseen mahdollisten yhteisvaikutusten kautta liittyvät turvetuotantohankkeet on tuotu esille kappaleessa 2.7.

Hanketta koskevia suunnitelmia ja ohjelmia käsitellään kappaleessa 2.9. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja sitä, kuinka hanke soveltuu niihin, on arvioitu varsin kattavasti erillisessä liitteessä, josta on tehty yhteenveto arviointiselostukseen. Sitä, kuinka hanke toteuttaa muita mainittuja suunnitelmia ja ohjelmia, käsitellään pääosin muualla arviointiselostuksessa vaikutusten arvioinnin yhteydessä.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Hankkeen edellyttämistä luvista, suunnitelmista ja päätöksistä on esitetty tiedot kappaleessa 2.8. Yhteysviranomaisen lisäksi, että alueella esiintyvän rauhoitetun kasviviljelyn hävittäminen vaatii ELY-keskuksen luvan poiketa rauhoitussäännöksistä. Tähän viitataan kappaleessa 2.4.1 Hylätyt vaihtoehdot, jossa todetaan, että tuotantoalueen rajausta tai poikkeusluvan hakemista harkitaan ympäristöluvan hakuvaiheessa.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Alueen maankäyttöä, asutusta ja kaavoitustilannetta on kuvattu ja arvioitu arviointiselostuksen kohdassa 5.1. Maankäyttö, asutus ja kaavoitus.

Arviointiselostuksessa viitataan peruskarttakuvaan ja todetaan, ettei hankealueen lähiympäristössä sijaitse asutusta eikä peltoja. Hankkeen maankäyttöisten vaikutusten todetaan rajoittuvan hankealueelle eikä tuotannon arvioida vaikuttavan suoraan alueen muihin maankäyttömuotoihin tai asutukseen. Etäisyys lähimpään asutukseen olisi ollut hyvä mainita. *Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, on lähimmät asuin- ja lomarakennukset merkittävä selkeämmin kartalle.*

Hankealueella ei ole yleiskaavaa tai asemakaavaa. Alueella on voimassa ympäristöministeriön vuonna 2005 vahvistama Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, jossa Leväsuon alue on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena. Alueen suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja. Turvesoiden käyttöä kaavassa koskevan yleisen kaavamääräyksen mukaan turvetuotantoon tulee ottaa entisiin turvetuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti.

Yhteysviranomaisen on todennut arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että arviointiselostuksessa on erityisesti perusteltava, mikäli valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavojen maankäytön suunnittelun yleisistä periaatteista ja määräyksistä poiketaan. Arviointiselostuksessa on kuvattu kaavatilanne ja tuotu esille se, että esitetyt vaihtoehdot ovat maakuntakaavan vastaisia. Yhteysviranomaisen katsoo, että perusteluja valitulle toteutustavalle ei kuitenkaan esitetä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo lausunnossaan, että Leväsuon käyttö turvetuotantoon ei olisi ristiriidassa lainvoimaisen maakuntakaavan kanssa, jos se voisi tapahtua niin, että jäljellä olevan uhanalaislajiston ydinalueen vesitalous turvattaisiin nykyiseen tasoon. Arviointiselostuksessa ei tällaista vaihtoehtoa ole esitetty, joten yhteysviranomaisen toteaa, kuten arviointiselostuksessaakin tuodaan esiin, että hankkeen toteu-

tusvaihtoehdot ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja voimassa olevan maakuntakaavan vastaisia.

Pohjois-Savon liitto on tuonut lausunnossaan esille Pohjois-Savon maakuntakaavassa 20130 Koskenjoen valuma-alueen turvetuotantoa ohjaavan suunnittelumääräyksen ja merkinnät, joita arviointiselostuksessa ei ole mainittu tai otettu huomioon. Kuten lausunnossa todetaan, maakuntakaava ei ollut lausunnon tultua vielä lainvoimainen. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt 22.3.2013 antamallaan päätöksellä Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n valituksen Pohjois-Savon maakuntakaavan 2030 vahvistamispäätöksestä, joten kaava on täällä hetkellä lainvoimainen. Pohjois-Savon liiton lausunto on otettu huomioon tuonnempana yhteysviranomaisen lausunnon kohdassa vesistövaikutukset.

Maisema, kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäänne

Vaikutukset maisemaan todetaan arvioiduksi kasvillisuusselvityksen yhteydessä tehdyn maisemaselvityksen, kohdekäyntien yhteydessä tehtyjen havaintojen ja karttataustakastelujen perusteella. Lisäksi apuna on käytetty ympäristöhallinnon OIVA-tietokannan aineistoja. Suomaiseman muuttuminen tuotantoon oton seurauksena tuodaan esille.

Turpeen kuljetusreitti Leväsuolta pohjoiseen kulkee maakunnallisesti merkittävän Miilunrannan kylän läpi (Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet. Pohjois-Pohjanmaan liitto 1996). Tämä alue on osoitettu maakuntakaavassa *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi* ja sitä koskevat suunnittelumääräykset: "Alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää alueiden maisema-, kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueiden erityispiirteitä, kuten avoimien peltoalueiden säilymistä arvokkailla maisema-alueilla, tulee vaalia".

Miilunranta on osoitettu maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi, koska alue on ollut aiemmin valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen ympäristöjen luettelossa, mutta ei sisälly enää luetteloon RKY 2009. Maisema-alueiden rajauksia tarkistetaan parhaillaan maakuntakaavan vaihekaavan selvityksenä.

YVA-selostuksessa on huomioitu asutuksen tiheys Miilunrannan kohdalla ja tien osittain heikko kunto sekä joen ylittävän sillan kapeus. Selostuksessa ei kerrota, vaativatko kuljetukset jossain vaiheessa tiehen ja siltaan parannuksia tai muutoksia Miilunrannan kohdalla. Mahdolliset muutokset tulee tehdä ottaen huomioon alueen maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot.

Arviointiselostuksessa tuodaan esille, että lähialueilla ei sijaitse kulttuurihistoriallisesti tärkeitä kohteita. Tiedossa olevat kiinteät muinaisjäänne on mainittu.

Museovirasto toteaa lausunnossaan, että Leväsuolla on perusteltua tehdä arkeologinen selvitys ennen suon ottamista turvetuotantokäyttöön. Lausunnon mukaan tämä voidaan toteuttaa esiselvityksenä suosta mahdollisesti jo otettujen kairausnäytteiden analysoinnilla sekä maastossa tarkastamalla suo-ojien profiileja, mahdollisesti kairamalla näytepilareita sekä suon reunojen inventoinnilla. Esiselvitysten tuloksista riippuen voi ilmetä tarkempaa arkeologista selvitystarvetta tarkastamalla kaivettavien kuivatusojien profiilit ns. kuntoonpanovaiheen aikana. Myös hankkeen edellyttämä muu rakentaminen kuten uusi tiestö voi edellyttää tarkastusta.

Luonnon monimuotoisuus

Kasvillisuus ja luontotyypit

Leväsuon kasvillisuusarvioinnissa on ollut arviointiselostuksen mukaan lähteinä Sakari Rehelin vuonna 1998 sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen (Antti Huttunen) vuonna 2009 tekemä inventointi. Lisäksi arviointia varten on tehty kasvillisuus selvitys hankealueen ojitetulle osalle vuonna 2010, jolloin myös suovalkun esiintymä on käyty tarkistamassa. Lisäksi kesällä 2012 on tehty suovalkkuselvitys. Tehtyjen selvitysten todetaan olevan selostuksen liitteenä. Rehelin ja Huttusen inventointeja ei kuitenkaan liitteissä ole, mitä voidaan pitää puutteena. Yhteysviranomaisen on huomauttanut puuttuvista selvityksistä jo arviointiohjelmavaiheessa. Yhteysviranomaisella ei ole ollut tätä lausuntoa laatiessaan Rehelin selvitystä. *Puuttuvat selvitykset on hyvä liittää selostukseen, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen.*

Leväsuon reuna-alueet ovat laajalti ojitettuja. Suon keskeisen, ojitamattoman alueen laajuus on Huttusen mukaan noin 130 ha. Tämä alue sisältyy hankealueeseen ja menettäisi siis luonnontilansa hankkeen toteutuessa. Huttunen toteaa selvityksessään, ettei ojitamattomalla alueella ole nähtävissä ihmistoiminnan merkkejä, lukuun ottamatta ojen läheisiä muuttumia ja paikoin hyvinkin kaukana ojista olevia kuivakoi-ta. Suon reunaosien laajojen ojitusten Huttunen toteaa olevan havaittavissa laajalti joidenkin rimpisammalten riutumisenä, joidenkin alojen rahkoittumistaipumuksena ja paikoin etäältäkin ojista tapahtuvana taimettumisena. Muutokset todetaan myös arviointiselostuksessa.

Leväsuu kuuluu Suomen luontotyyppien uhanalaisluokittelun (2008) mukaan Etelä-Suomen alueeseen. Arviointiselostuksessa todetaan suoyhdistymätyypiksi välipintainen keskiboreaalin aapasuo, joka luontotyyppien uhanalaisluokituksen mukaan on erittäin uhanalainen. Uhanalaiset suotyypit on esitetty taulukossa 7. Etelä-Suomen alueella uhanalaisiksi luokiteltuja suotyyppejä on 11 kpl, joista äärimmäisen uhanalaisia yksi, erittäin uhanalaisia 2, vaarantuneita 6 ja silmälläpidettäviä 3 suotyyppiä.

Arviointiselostuksen mukaan Leväsuolla ei tiedetä esiintyvän luontodirektiivin liitteen IV tai erityisesti suojeltavia kasvilajeja. Alueella esiintyy Suomen uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2010) vaarantuneiksi luokitellut kaitakämmekä (*Dactylorhiza traunsteineri*) ja punakämmekä (*Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata*) sekä silmälläpidettäväksi luokiteltu suovalkku (*Hammarbya paludosa*), joka on myös luonnonsuojelulain (1996/1096) nojalla rauhoitettu koko maassa.

Leväsuu on osoitettu voimassa olevaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueen uhanalaisten kasvilajien esiintymien perusteella. Aluetta koskee suunnittelumääräys ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja.”

Arviointiselostuksessa alueen suotyypit on esitetty kuvassa 22. Kuvasta eikä myöskään tekstistä käy ilmi, mihin arviointiselostuksessa mainittuun inventointiin kuvan tiedot perustuvat. Ne ovat pääosin yhdensuuntaiset liitteenä esitetyn vuoden 2009 kasvillisuus selvityksen inventointikartan kanssa. Tiedot eivät kuitenkaan vastaa ympäristökeskuksen suoasiantuntijan, Antti Huttusen laatimaa suotyyppikarttaa. Pääsuotyypit ja niiden määrä ei kuitenkaan poikkea merkittävästi toisistaan. *Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, on tätä ristiriitaa kuitenkin syytä selvittää. Lisäksi on hyvä tarkistaa, että suolla tavattujen kasvilajien tiedot esitetään 1.7.2013 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (Valtioneuvoston asetus luonnonsuojeluasetuksen muuttamisesta 471/2013) mukaisesti.* Hankkeen YVA-tarkastelun keskeinen puute eli yh-

den jo arviointiselostuksessa esitetyn, kasvillisuudeltaan arvokkaimman alueen säästävän vaihtoehdon käsittelemättä jättäminen tekee kuitenkin sinänsä oikeasuuntaisesta kasvillisuusvaikutusarviointista puutteellisen.

Linnusto

Pesimälinnusto

Selvityksessä on käytetty menetelmänä linjalaskentaa, joka ei sovellu erityisen hyvin Leväsuon kaltaisten alueiden pesimälinnuston inventointiin. Menetelmällisesti huomattavasti luotettavampi olisi ollut kartoituslaskenta ja sitä tukevat vesilintulaskennat. Menetelmien osalta selvitystä voi pitää puutteellisena, mikä heijastuu myös laajemmin selvityksen luotettavuuteen.

Linjalaskennat tehtiin 3.6.2009 (4 km) ja 11.6.2010 (5,8 km). Ajankohta on linjalaskentaan sopiva, mutta vesi- ja joidenkin rantalintujen kannalta ajankohta on myöhäinen.

Selvityksessä olisi tullut selvittää tarkemmin alueella mahdollisesti pesivien suojelun kannalta tärkeiden lajien, kuten uhanalaisten ja harvinaisten lintulajien sekä soille ominaisten lajien esiintymistä.

Vuotta 2010 koskevassa selvityksessä linnustoa koskevat havainnot ja tulokset on esitetty hieman sekavasti: esimerkiksi taulukossa 2. puhutaan ”muuttolintulaskennoista”, mutta taulukossa esitetään tietoja mm. selkeistä paikkalinnuista, kuten teerestä ja riekosta. Nämä havainnot koskevat todennäköisesti alueella pesiviä yksilöitä. Samassa muuttolintutaulukossa esitetään tietoja sorsalinnuista, jotka ovat mahdollisesti tai todennäköisesti alueen pesivää kantaa. Muuttolintuhavainnoinnin yhteydessä tehtyjä todennäköisesti pesimälinnustoa koskevat havainnot olisi tullut käsitellä pesimälinnuston yhteydessä, koska ne täydentävät merkittävästi käsitystä alueen pesimälinnustosta. Muutoinkin tulosten esittämistavassa ja tulosten perusteella tehdyissä tulkinnoissa on horjuvuutta.

Pesimälinnuston suojeluarvotarkastelussa ilmeisesti osa alueella pesimäaikana havaituista lajeista on jätetty pois tarkastelusta. Esimerkiksi suolintulajien määrän tarkastelussa mukaan on otettu vain linjalaskennassa havaitut lajit. Pois on jätetty mm. riekko ja suokukko. Selvityksessä mainitaan, että riekko nostaisi alueen suojelupistearvoa. Selvitettäessä ja arvioitaessa alueen luontoarvoja, tarkastelun tulee pohjautua lähtökohtaisesti riittävään ja luotettavaan selvitykseen luontoarvoista ja niiden perusteella tehtäviin päätelmiin. Kun aluetta verrataan esimerkiksi suhteellisen suojeluarvon osalta muihin vastaaviin kohteisiin, kuten tässä vuoden 2010 linnustonselvityksessä on tehty, vertailussa tulee esittää käytetyt viiteaineistot. Leväsuota koskevassa arvioinnissa todetaan ilman asianmukaisia viiteaineistoja, että pesimälinnuston suojelupistearvon perusteella alue on selvästi keskimääräistä suota arvokkaampi (pistearvo korkeampi).

Selvityksen puutteista ja havaintoaineiston esittämistapaan liittyvistä puutteista huolimatta esitettyä päätelmää suon keskimääräistä suuremmasta arvosta pesimälinnuston kannalta voi pitää oikeana. Kuinka suuri alueen täsmällinen arvo ja merkitys todellisuudessa ovat, jää tehdyn arvioinnin perusteella epäselväksi.

Arvioinnissa esitetyt pohdinnat luonnontilaisten soiden tilasta ja joidenkin soille ominaisten lintulajien taantumasta ovat tärkeitä ja osoittavat osaltaan Leväsuon merkitystä maantieteellisellä alueella, jossa luonnontilaisten soiden tai suon osien määrä on vähentynyt merkittävästi pitkällä aikavälillä. Leväsuolla esiintyy tehdyn selvityksen

mukaan useita suolintulajeja, joiden pesimäkannat ovat taantuneet viime vuosikymmenien aikana.

Muuttolinnusto:

Selvitys perustuu kahteen toukokuussa tehtyyn käyntiin alueelle. Tämän perusteella ei voida esittää luotettavia johtopäätöksiä alueen merkityksestä muuttolintujen levähdys- ja ruokailualueena. Esimerkiksi metsähanhien päämuuttovaihe on jäänyt havainnointijakson ulkopuolelle. Vähäisestä havainnointiajasta huolimatta selvityksessä on havaittu alueen olevan maakunnallisesti arvokas muuttolintujen levähdysalue. Katavamman havainnoin avulla merkitys olisi voinut tarkentua.

Luontodirektiivin liitteen IVa lajit

Alueelta on tehty luontodirektiivin liitteen IVa mukaisten lajien esiintymisselvitys, joka on esitetty selostuksen liitteenä. Viitasammakkoa lukuun ottamatta lajien esiintymistä on arvioitu asiantuntija-arviona.

Viitasammakoiden maastoinventointi tehtiin 16.5. klo 10.30-15.30 välisenä aikana. Leväsuolla ei havaittu viitasammakoita eikä kuultu lajin kutuääntelyä. Selvityksessä todetaan, että vaikka rimpipintaa on luonnontilaisimmilla osilla melko runsaasti, ovat rimmet melko karuja ja matalia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että selvitysalue (kierretty reitti, kuulemapisteet) olisi ollut tarpeen merkitä kartalle. Maastoinventointi on toteutettu vain yhtenä päivänä. Ajankohta on keskimäärin oikea viitasammakoiden kutualueiden (lisääntymisalueiden) selvittämiseen, joskin kutuajankohta voi vaihdella kevään etenemisestä riippuen jopa 1-2 viikkoa. Viitasammakko on arka ja huomaamaton laji, jonka havaitseminen ei ole kutuääntelyä ja munaklimppejä lukuun ottamatta helppoa.

Muu eläimistö

Leväsuon nisäkäslajien esiintymistietoja on kerätty paikalliselta riistanhoitoyhdistykseltä. Leväsuon alueen hirvikannan todetaan olevan runsas. Myös pienriistaa (jänis, minkki) esiintyy runsaasti.

Vaikutukset on arvioitu asiantuntija-arviona. Yhteysviranomaisen toteaa arvioinnin riittäväksi.

Natura-alueet ja muut suojelualueet

Leväsuon vaikutusalueella ei sijaitse Natura 2000-verkostoon kuuluvia kohteita, suojelualueita tai suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita.

Pohjavesi ja talousveden hankinta

Arviointiselostuksen mukaan lähin pohjavesialue, Lahnajoki, sijaitsee noin 2 km Leväsuosta kaakkoon. Lähimmät kiinteistöt, joilla voi olla kaivoja, sijaitsevat yli kahden kilometrin etäisyydellä tuotantoalueesta. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen, ettei hankkeella ole vaikutuksia pohjavesialueisiin tai talousvesikaivoihin.

Lähteet ja lammet

Karttatarkastelun perusteella lähimpien lähteiden todetaan sijaitsevan 100 metrin etäisyydellä tuotantoalueesta kaakkoon, 150 m etäisyydellä tuotantoalueesta pohjois-

seen sekä 400 m tuotantoalueesta itään (kaksi lähdeä). Lisäksi lähteitä on 2,4 - 2,4 km etäisyydellä tuotantoalueesta.

Lähteiden sijaintia ei ole esitetty kartalla, lähteiden luonnontilasta ei ole esitetty tietoja ja vaikutusten arviointiin jää muutakin epävarmuutta ("...lähde saa *todennäköisesti* valuntansa...", "...lähteen valuma-alue on *todennäköisesti*...").

Vesilain (587/2011) 1 luvun 11 § mukaan luonnontilaisen lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen kiellosta, jos luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. *Yhteysviranomainen toteaa, että mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, tulee kaikkien alle 400 metrin etäisyydellä sijaitsevien lähteiden luonnontilasta esittää riittävä selvitys ja arvioida hankkeen vaikutukset lähteiden tilaan arviointiselostuksessa esitettyä tarkemmin.*

Lampien sijainti olisi ollut hyvä esittää kartalla.

Maa- ja kallioperä, pohjavedet

Vaikutuksia maa- ja kallioperään ei ole arvioitu, mutta tietoja maa- ja kallioperästä on esitetty kappaleen 5.9 Pohjavedet yhteydessä.

Yhteysviranomainen pitää vaikutusten arviointia maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin riittävänä.

Pintavedet

Vesien johtaminen ja vesistöjen nykytila

Hanke sijaitsee Koskenjoen vesistöalueella (4.56) edelleen siten, että hankealueen pohjoisosa (132,7 ha) sijaitsee Lahnajoen valuma-alueella (4.566) ja eteläosa (94,9 ha) Korpajoen valuma-alueella (4.565). Koskenjoen vesistöalue sijaitsee Vuoksen vesienhoitoalueella, jolle on laadittu vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015. Vesienhoitosuunnitelman tavoitteena on vesien hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Tähän pyritään pääsemään vesienhoitosuunnitelmaan sekä siihen liittyvään toimenpideohjelmaan kirjatuin keinoin.

Kuivatusvedet on suunniteltu johdettavan pohjoiselta alueelta laskuojaa pitkin Harvanpuroon, josta edelleen Lahnaseen, Lahnajokeen, Jylängönjokeen ja Osmanginjärveen. Eteläiseltä alueelta vedet johdettaisiin laskuojaa pitkin Korpijokeen ja edelleen Osmanginjärveen. Osmanginjärvestä vesireitti jatkuu Pöyhönjoen kautta Palosjärveen ja edelleen Koskenjoen kautta Kiuruveteen.

Karttatarkastelun perusteella todetaan suurimman osan Lahnajoen, Korpajoen ja koko Koskenjoen valuma-alueesta olevan ojitettua suo- ja metsäaluetta. Valuma-alueella todetaan olevan myös melko paljon jokivarsiin keskittyneitä peltoja, mistä olisi ollut hyvä esittää tarkempaa tietoa, esimerkiksi peltojen osuus prosentteina valuma-alueen pinta-alasta.

Arviointiselostuksessa on esitetty turvetuotantoalatiiedot vuodelta 2012 koko Koskenjoen valuma-alueelta (yhteensä 993 ha, taulukko 1) ja soiden sijainti on esitetty kartalla. Koskenjoen valuma-alueella Vapon tuotannosta poistuneen alan todetaan olevan 977 ha. Tuotannosta poistuneen alan nykytilasta ja kuormituksesta ei ole esitetty tietoja. Lahnajoen valuma-alueella ei tällä hetkellä ole muita turvetuotantoalueita, mutta Korpajoen valuma-alueella tuotantoalaa on 191 ha. Pohjois-Savon liitto on lausunnossaan tuonut esille Pohjois-Savon maakuntakaavan 2030 ne pääosin tuotan-

non ulkopuolella olevat GTK:n tutkimat turvetuotantoon soveltuvat suot, jotka ovat ojitettuja ja sijainniltaan tuotantoon sopivia.

Arviointiselostuksessa vesistöjen nykytilaa on kuvattu vuosilta 2000-2012 olevien vedenlaatutulosten pohjalta. Lisäksi on hyödynnetty Suomen ympäristökeskuksen MaaMet-projektin piilevätietoja Korpijoesta ja Koskenjoesta. Alapuoliset vesistöt ovat humuspitoisia ja ravinteikkaita. Arviointiselostuksessa vesistöjen rehevyystasoa on arvioitu (luokiteltu) ravinnepitoisuuksien perusteella (Kappale 5.10.1.3 Veden laatu), mutta luokitteluperustetta ja rehevyysrajoja ei ole esitetty. Sivulla 68 on mainittu vesistöjen käyttökelpoisuusluokitus, jota ei tulisi enää käyttää.

Arviointiselostuksessa todetaan, että piileväaineiston perusteella arvioituna Korpioen ekologinen tila on arvioitu hyväksi ja Koskenjoen erinomaiseksi. Piilevätulosten todetaan kuvaavan selvästi parempaa veden laatua kuin mitä vedenlaatutulokset. Nykytilan arvioinnissa ei ole hyödynnetty kaikkia käytettävissä olleita, jo aiemmin tässä lausunnossa mainittuja biologisia aineistoja.

Pintavesien ekologisesta tilasta todetaan, että Vuoksen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 esitetystä kokonaisarviosta pintavesien ekologisesta tilasta **Jylängönjoki** kuuluu luokkaan tyydyttävä, **Osmanginjärvi** luokkaan välttävä, **Pöyhönjoki-Koskenjoki** luokkaan tyydyttävä ja **Korpijoki** luokkaan tyydyttävä. Vesienhoitosuunnitelman mukaan ekologisesti hyvää tilaa ei arvioida saavutettavan vuoteen 2015 mennessä. Lisätoimenpiteillä hyvä tila olisi saavutettavissa vuoteen 2021 mennessä.

Vesistön nykytilan kuvauksessa olisi ollut hyvä hyödyntää toimenpideohjelman nykytilatietoa muutenkin kuin luokituksen osalta sekä mainita, että kyseessä on lisalmen reitin toimenpideohjelmalue. Toimenpideohjelmasta löytyy mm. tieto, että Osmanginjärveä on kunnostettu vuosina 2000-2001, jolloin on rakennettu säännöstelypohjapato, ruopattu ja niitetty vesikasveja. Järvi on tyypitelty runsasravinteiseksi järveksi.

Pohjois-Savon ELY-keskus huomauttaa lausunnossaan, että nykytilan arvioinnissa ei ole hyödynnetty kaikkia käytettävissä olleita biologisia aineistoja. Korpioen ja Koskenjoen pohjaeläin- ja piileväseuranta on ollut jokavuotista vuodesta 2009 alkaen. YVA-prosessin yhteydessä on selvitetty myös kalastoa, jota on käsitelty sinänsä asianmukaisesti erillisenä kappaleenaan. Vesistön nykytilan arvioinnissa kalastosta ei kuitenkaan mainita mitään.

Kuormitusarviointi

Leväsuon **nykytilan kuormitusarviointi** on toteutettu erikseen metsäojitetulle ja ojitattamattomalle alueelle. Käytetyt pitoisuudet on ilmoitettu raportissa (lähdeviitteenä Pöyry Environment Oy:n raporttiluonnos vuodelta 2013). Valumana on käytetty Lahnajokisuun keskivirtaaman perusteella laskettua Lahnajoen osavalmu-alueen vuosien 1990-2010 keskimääräistä vuosivalumaa 8,5 l/s km². Käytettyjä pitoisuuksia voidaan pitää oikeasuuntaisina. Nykytilan arviointiin sisältyy epävarmuustekijöitä, sillä käytetyt lähtötiedot pohjautuvat muualta saatuihin tietoihin, mikä olisi ollut hyvä tuoda esille. Luonnontilaiselta alueelta tapahtuva aineshuuhtouma on alueelle luontaisesti kuuluvaa huuhtoumaa eikä varsinaista kuormitusta, mikä olisi ollut hyvä myös mainita.

Turvetuotannon kuivatusvedet on suunniteltu käsiteltäviksi pintavalutuksella (VE1a) tai kemiallisesti sulanmaan aikana ja perusrakentein muuna aikana (VE1b).

Vaihtoehdon VE1a kuormitus on arvioitu edellä mainitun raporttiluonnoksen lähtötietoja käyttäen 1. ojitusvuodelle sekä 2. ja sitä seuraaville kuntoonpanovuosille ja tuotantovaiheen soille, kaikille eri vuodenaikoina sekä vuosikeskiarvona. Arviointiselostuksen mukaan kyse on Pohjois-Suomen turvesoiden keskimääräisistä ominaiskuor-

mitusluvuista. Kyseistä raporttiluonnosta ei ole arviointiselostuksen liitteenä, mitä voidaan pitää puutteena, sillä kyseessä on raporttiluonnos, jonka sisältö ei ole ollut YVA-menettelyn aikana arvioitavissa. Joka tapauksessa yhteysviranomaisen huomauttaa, että pintavalutuksen lähtötietoina olisi ollut oikeampi käyttää lähialueen, esimerkiksi Koskenjoen valuma-alueen vastaavilla vesienkäsittelymenetelmillä varustettujen soiden tarkkailutuloksia, tai ainakin perustella, miksi niitä ei ole käytetty. Kyseiset suot on mainittu YVA-selostuksen taulukossa 27. Ainakin osalla taulukossa esitetyistä soista on samantasoiset vesienkäsittelyjärjestelyt, kuin mitä Leväsuolle suunnitellaan. Lisäksi on tiedossa, että tällä alueella ominaiskuormitukset ovat olleet suurempia kuin Pohjois-Suomen alueella.

Leväsuolle on suunniteltu kaksi pintavalutuskenttää, joista on esitetty vain niukasti tietoja (turvepaksuus ja kentän koko). Sivulla 9 on kyllä mainittu, että ”metsäojitetulle alueelle suunnitellun pintavalutuskentän toimintakyky arvioidaan selvittämällä pinta-kerroksen turvepaksuus, turvelaji ja maatumaisuus sekä pintaturpeen fosfori-, rauta-, alumiini- ja mangaanipitoisuudet.” Näitä selvityksiä ei kuitenkaan ole esitetty. Pintavalutuskenttä 2 on suunniteltu aiemmin ojitetulle alueelle, mutta ojja ei ole merkitty pintavalutuskentän suunnitelmapiirrokseseen. Selostuksen mukaan ojat tukitaan noin 20 metrin välein kentältä otettavalla turpeella. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on useita ojitetulle alueelle toteutettuja pintavalutuskenttiä, joiden puhdistusluokset etenkin fosforin, raudan ja humuksen suhteen ovat heikot ojien tukkimistoimista huolimatta. Myös Vapolla on kokemuksia ojitetuista kentistä, joten olemassa olevat riskit olisi pitänyt tuoda esiin. Etenkin pintavalutuskentän 2 toimivuuden epävarmuus johtaa epävarmuuksiin päästöjen arvioinnissa ja sitä kautta vesistövaikutusten arvioinnissa.

Pintavalutuskenttien piirroksissa on muitakin puutteita. Niistä puuttuu karttaselitteet. Pintavalutuskenttä 2 suunnitelmapiirroksessa ohitusojasta puuttuu pato ja pintavalutuskenttä 1 piirroksessa pato lienee väärässä paikassa.

Tuotantoalueen suunnitelmapiirros (liite 1) olisi ollut hyvä jakaa kahteen osaan, sillä nyt yksityiskohdista ei saa kunnolla selvää.

Vaihtoehdon VE1b kuormitusarviointi on toteutettu edellä mainitussa Pöyryn raporttiluonnoksessa esitettyjä Pohjois-Suomen alueen vastaavien soiden (sulanmaan aikainen kemikalointi ja muulloin laskeutusaltaat) ominaiskuormituslukuja käyttäen.

Arviointiselostuksessa on esitetty myös koko Koskenjoen valuma-alueen turvetuotannon vuosikuormitus VAHTI-tietojärjestelmän tietoihin pohjautuen.

Yhteysviranomaisen totesi YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että Leväsuon kuormitusarvioinnissa on huomioitava eri vuodenaikojen erot sekä hydrologialtaan erilaiset vuodet. Erityisesti kehoitettiin arvioimaan hankkeen vaikutuksia turvetuotantoalueen alapuolisiin kevättulviin ja muihin vastaaviin virtaamalisäyksiin, kuten rankkasateiden aiheuttamat virtaamalisäykset. Arvioinnissa on tarkasteltu keskimääräistä kuormitusta eri vuodenaikoina sekä kesän ylivalumatilanteen vaikutusta tuotantoalueen kuormitukseen, mutta esimerkiksi vesitaloudeltaan erilaisten vuosien vaikutusta kuormitukseen olisi myös voinut arvioida. Arvioinnin pois jättämiseen on esitetty perustelut. Laskentaa on pidetty työläänä. Yhteysviranomaisen näkemys on, että erilaisten vuosien eron olisi voinut tuoda esille esimerkiksi taulukkomuodossa esittämällä kuormitustietoja eri vuosilta. Ilman pitoisuuslisälaskentojakin näin olisi saatu yleistasoinen käsitys siitä, kuinka erilaisia vuodet voivat olla.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen on esittänyt, että arviointiselostuksessa tulee ottaa huomioon päästöjen vaihtelut erityyppisillä tuotantoalueilla sekä vesiensuojelumenetelmien mahdolliset rajoitukset talvella ja rank-

kasateiden aikana. Tähän liittyviä riskejä on käsitelty yleisluontoisesti arviointiselostuksen kohdassa riskit ja niiden hallinta. Arviointia olisi ollut hyvä viedä pitemmälle ja laskea häiriötilanteiden kestoja ja kuormituksia olemassa olevien tietojen pohjalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, kuormitusarviointia on syytä täydentää siten, että kuormitukset lasketaan myös lähialueen, esimerkiksi Koskenjoen valuma-alueen tuotantosoiden ominaiskuormituslukuja käyttäen. Myös pintavalutuskenttien toimivuutta tulee arvioida. Suunnitelmapiirroksiin merkittävien ohitusojien merkitys sekä arvio niiden käytöstä ja siitä aiheutuvasta kuormituksesta tulee esittää lupavaiheessa.

Vesistövaikutukset ja vesienhoidon tavoitteiden toteutuminen

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen painotti, että arviointiselostuksessa tulee arvioida, miten hanke vaikuttaa Vuoksen vesienhoitosuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Ravinnekuormituksen ohella tuli tarkastella kiintoainekuormituksen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia.

Vesienhoitosuunnitelman mukaan ekologisesti hyvää tilaa ei arvioida saavutettavan vuoteen 2015 mennessä. Lisätoimenpiteillä hyvä tila olisi saavutettavissa vuoteen 2021 mennessä. Vesienhoitosuunnitelman 2015 mukaan uutta turvetuotantoa tulisi suunnata jo ojitetuille tai tuotannossa oleville alueille.

Vesistövaikutuksia on arvioitu pitoisuuslisälaskentana Harvanpuron suulla, Jylängönjoen suulla, Osmanginjärven luusuassa, Koskenjoen suulla sekä Korpjoen suulla. Arvioinnissa on hyödynnetty olemassa olevia vedenlaatutietoja. Lisäksi on arvioitu hankkeen hydrologisia vaikutuksia asiantuntija-arviona kirjallisuuden pohjalta yleisellä tasolla. Todetaan pumpun mitoituksen 100 l/s km² rajoittavan ylivalumia.

Selostuksessa on arvioitu Leväsuon turvetuotantohankkeen vaikutuksia vesienhoitotavoitteiden toteutumiseen ravinnepitoisuuksien pitoisuuslisälaskentaan perustuen. Kuormituksen arvioidaan nostavan jonkin verran ravinnepitoisuuksia lähinnä Harvanpurossa ja Korpjoen yläosalla. Tämän ei kuitenkaan arvioida huonontavan alapuolisten vesistöjen nykyistä ekologista luokitusta, mitä ei varsinaisesti perustella. Lisäksi todetaan, että ”valuma-alueella poistuu vanhoja turvetuotantoalueita tuotannosta, jolloin turvetuotannon kokonaiskuormitus alueella ei välttämättä muutu”.

Kuten Pohjois-Savon ELY-keskus lausunnossaan toteaa, arvioinnin puutteena on, että vain fosfori- ja typpikuormitus on huomioitu ekologiseen tilaan vaikuttavina tekijöinä. Kiintoainepitoisuuksien lisäystä ja sen merkitystä alapuoliselle vesistölle arvioidaan kyllä jossain määrin sivulla 82, mutta pohdintaa ei esitetä siitä, kuinka kiintoainekuormitus voisi vaikuttaa ekologiseen tilaan ja vesienhoitosuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Kalastovaikutuksia on käsitelty erillisenä ekologisesta tilasta, vaikka kalasto on osa vesistön ekologista tilaa.

Selostuksen kohdassa 2.9 Liittyminen muihin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin tuodaan esille, että hanke sijoittuu vesienhoidon tavoitteiden vastaisesti osin ojittamattomalle suoalueelle.

Selostuksessa on aivan oikein todettu Pohjois-Savon maakuntakaavan suunnittelumääräys, jonka mukaan Koskenjoen valuma-alueella on kiinnitettävä huomiota turvetuotantoalueiden toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä. Selostuksessa ei kuitenkaan ole otettu kantaa, miten suunnittelumääräys huomioidaan hankkeessa, vaikkakin vesistövaikutusta arviotaessa on huomioitu myös turvetuotannon yhteiskuormitus. *Selostuksessa olisikin ollut tarpeen tarkastella hankkeen toteutta-*

miskelpoisuutta ja ajoitusta myös suhteessa maakuntakaavan Koskenjoen valuma-aluetta koskevaan suunnittelumääräykseen.

Yhteisvaikutusten arviointia yhteysviranomaisen kommentoi tarkemmin tämän lausunnon kohdassa yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, on vesistövaikutusten arviointia ja etenkin vaikutuksia vesienhoidon tilatavoitteeseen syytä täydentää ja tarkentaa edellä mainituilta osin, huomioiden myös arvioinnin pohjana olleeseen kuormituslaskentaan aiemmin esitetyt täydennykset sekä Koskenjoen valuma-alueen muut turvetuotantohankkeet yhteisvaikutuksineen.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Leväsuon pohjoisen purkureitien kalastoa ja kalastusta on selvitetty kesällä 2010 sähkökoekalastuksella 2010 (Harvanpuro, Lahnanen, Lahnajoki, Korpjoen alaosa, Koskenjoki) sekä verkkokoekalastuksella Osmanginjärvellä. Vuonna 2010 tehtiin myös kalastustiedustelu koskien vuotta 2009 pohjoiselle purkureitille. Nämä selvitykset on esitetty erillisessä liiteraportissa (Liite 14).

Kesällä 2012 on lisäksi tehty täydentäviä sähkökoekalastuksia Korpjoen ylä- ja keskiosilla sekä verkkokoekalastuksia Lahnasella. Tulokset on esitetty arviointiselostuksen yhteydessä, mutta vastaavat pohjatiedot kuin mitä liitteessä 14 on muista selvityksistä esitetty, puuttuvat suurilta osin. *Nämä tulee esittää, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen. Sama koskee Lahnasen verkkokoekalastuksia.*

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa lausunnossaan käytetyt tutkimusmenetelmät pääosin riittäviksi. Verkkokoekalastuksesta RKTL kuitenkin toteaa, että pyynti vain yhtenä ajankohtana avovesikaudella antaa puutteellisen kuvan kalastosta. Tämä selittää sen, että pyynnissä ei saatu lainkaan haukea, vaikka se kalastustiedustelun mukaan oli tärkein saaliskala. Koeverkkojen saaliista (g) yli 70 % koostui särkikaloista, lahnojen muodostaessa suurimman biomassaosuuden. Lajisuhteet viittaavat RKTL:n mukaan melko voimakkaaseen rehevöitymiseen, kuten raportissa todetaankin. Päätelmien tueksi olisi ollut hyvä esittää eri lajien istutustilastot Leväsuon vaikutusalueelta viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Arviointiselostuksessa olisi ollut hyvä tuoda selkeämmin esille, onko alueelta olemassa aikaisempia kalastoselvityksiä. RKTL viittaa lausunnossaan Pohjois-Savon ELY-keskuksen Jylängönjoella 2008 toteuttamaan sähkökoekalastukseen.

RKTL suosittelee myös koeravustuksen tekemistä ennen mahdollisen turvetuotannon aloittamista sekä koeravustusten sisällyttämistä myös tarkkailuohjelmaan. *Yhteysviranomaisen toteaa, että RKTL:n esittämät ravustoselvitykset on syytä toteuttaa ennen mahdollista lupavaihetta. Lisäksi vastaava kalastotiedustelu kuin mitä läntiselle reitille on tehty, tulee toteuttaa myös Korpjoella tai muutoin esittää laskuvesistön tältä osalta vastaavat tiedot. Lupavaiheessa on syytä tuonko alueelta aiempia kalastoselvityksiä ja mikäli niitä on, täydentää arviointia niiltä osin.*

Liikenne

Tieliikenne

Arviointiselostuksessa on esitetty hankealueen lähialueen merkittävimpien teiden liikennemäärät.

Arviointiselostuksen mukaan tuotantoalueen päätuote on energiaturve, ja sen kuljetuksia on pääasiassa lämmityskaudella loka-huhtikuun välisenä aikana keskitetysti yhdessä tai kahdessa jaksossa. Ympäristöturvetta sen sijaan kuljetetaan tasaisem-

min ympäri vuoden. Turvetta kuljetettaisiin tuotantoalueelta joko Haapavedelle tai Kuopioon. Haapaveden suuntaan kuljetuksista suuntautuisi noin 80 %, Kuopion suuntaan taas 20 %. Vuosittain kuljetuksia olisi noin 950 rekan ajosuoritteen verran.

Haapaveden suuntaan kuljetukset kulkisivat tuotantoalueelta yksityisteitä pitkin yhdystielle 18441, josta edelleen yhdysteiden 18442 ja 18443 kautta valtatielle 28. Reitien varren tiet ovat enintään 6,9 m leveitä ja niiden nopeusrajoitus on pääosin 80 km/h. Kuopion suuntaan kuljetukset kulkisivat maantieverkolla yhdysteiden 18483, 16027 ja 18490 kautta valtatielle 27. Reitien varren tiet ovat enintään 5,9 m leveitä (lukuun ottamatta lyhyttä leveämpää osuutta Liittoperän kohdalla) ja niiden nopeusrajoitus on 80 km/h. Kaikkien edellä mainittujen teiden päällysteitä ja liikennemääriä on käsitelty arviointiselostuksessa.

Arviointiselostuksessa on arvioitu lisääntyvän liikenteen vaikutuksia tiestön kuntoon ja liikenneturvallisuuteen sekä tiestön soveltuvuutta turvekuljetuksiin. Suunnitellut kuljetusreitit on kuvattu kartalla. Myös pölyämistä, melua, tärinää ja päästöjä on arvioitu. ELY-keskuksen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt liikennevaikutusten arviointia koskevat huomiot on otettu huomioon arviointiselostuksessa.

ELY-keskus katsoo, että liikennevaikutusten osalta arviointi on ollut riittävää mm. liikenneturvallisuuden, päästöjen, melun, tärinän ja pölyn osalta. Myös tiestön kunnan ja kunnossapidon osalta arviointi on ollut pääsääntöisesti riittävää, mutta arviointiselostuksessa ei ole käsitelty siltojen kantavuuden riittävyttä. ELY-keskus huomauttaa, että Miilurannan kohdalla olevalle Paalinpuron sillalle (selostuksessa käytetty nimeä Välitien silta) voidaan joutua asettamaan painorajoitus, mikäli raskaan liikenteen enimmäismassoja ja -mittoja korotetaan.

Liikennemäärät todennäköisesti edellyttävät olemassa olevien maanteiden yksityistie-liittymien parantamista. ELY-keskus muistuttaa, että tiettyihin tiealuetta koskeviin toimenpiteisiin tai rakenteisiin vaaditaan lupa. Uusien yksityistie-liittymien rakentaminen tai nykyisten liittymien parantaminen edellyttävät ELY-keskuksen myöntämää liittymälupaa. Hankkeen toteuttamisvaiheessa voidaan lisäksi tarvita erikoiskuljetuslupia sekä lupia tieltä käsin tehtävää työtä varten. Kaapelin, putken tai muun vastaavan rakenteen sijoittaminen tiealueelle taas edellyttää ELY-keskuksen kanssa tehtävää sopimusta.

ELY-keskus toteaa, että teiden kuormituksen lisäys asettaa lisävaatimuksia teiden yläpidolle sekä vaikuttaa pitemmällä aikavälillä myös teiden kestävyys. Lisäksi hankkeen toteutuminen edellyttää todennäköisesti kuljetusreittien varren tiestön parantamista. Koska ELY-keskuksen resurssit maanteiden parantamiseen ovat rajalliset ja tiestön parantamistarve aiheutuu tässä tapauksessa pelkästään turvetuotantoalueen kuljetuksista, hankkeesta vastaavan tulisi osallistua tiestön mahdollisen parantamisen aiheuttamiin kustannuksiin. Samanlaista menettelyä käytetään nykyään mm. kaivoshankkeiden edellyttämissä maanteiden parannushankkeissa. Tästä syystä hakijan tulee hyvissä ajoin informoida ELY-keskusta hankkeen toteuttamisesta sekä sopia suunnittelu- ja kustannusvastuiden jakamisesta ELY-keskuksen kanssa.

Melu

Arviointiohjelman mukaan melun vaikutusten arviointia varten selvitetään tuotantoaluetta ympäröivän melun leviämistä ehkäisevän puuston ja muun kasvillisuuden määrä ja laatu sekä selvitetään vallitsevat tuulensuunnat ja lähimpien häiriintyvien kohteiden sijainti. Meluvaikutukset esitetään tarkasteltavan alueelle, joka ulottuu 500 metrin etäisyydelle turvetuotantoalueesta. Vertailutietoina käytetään olemassa olevia tutkimuksia turvetuotannossa käytettävien työkoneiden aiheuttamista melutasoista. Tuloksia verrataan melutasoista annettuihin raja- ja ohjearvoihin. Yhteysviranomai-

nen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa edellyttänyt, että melulle altistuvat kohteet esitetään riittävän tarkkamittaisella kartalla.

Arviointiselostuksen mukaan Leväsuon alueella tai sen läheisyydessä ei ole runsaasti meluavia kohteita tai toimintoja. Leväsuon turvetuotantohankkeen aiheuttamia meluvaikutuksia on arvioitu Symo Oy:n pöly- ja melupäästöjä koskevan selvityksen (Symo Oy 2007a) perusteella. Arviointiselostuksen mukaan haku-menetelmässä ympäristömelun päiväajan ohjearvo ei missään työvaiheessa ylitä 100 metrin etäisyydellä ja mekaanisessa kokoojavaunumenetelmässä sekä imuvaunumenetelmässä 200 metrin etäisyydellä tuotantokoneista avoimessa maastossa ja olosuhteissa, jotka ovat melun leviämisen kannalta otolliset. Tuotantokentän kunnostusvaiheessa ympäristömelun päiväajan ohjearvo ei arviointiselostuksen mukaan missään vaiheessa ylitä 350 metrin etäisyydellä. Arviointiselostuksen mukaan tuotannosta aiheutuu melua, joka vastaa lähinnä maatalouden aiheuttamaa melua. Leväsuon läheisyydessä ei ole asutusta tai muita häiriintyviä kohteita, mistä johtuen meluhaittaa ei arvioida aiheutuvan. Lähin asutus sijaitsee yli 2 kilometrin päässä suunnitellulta tuotantoalueelta. Melun määrään voidaan arviointiselostuksen mukaan vaikuttaa koneiden valinnalla, töiden ajoituksella, turveaumojen ja teiden sijoituksella sekä jättämällä kasvillisuuden muodostamia suojavyöhykkeitä asutuksen ja tuotantokentän välille.

Yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista meluun kohdistuvaan vaikutusarviointiin.

Pöly

Kappaleessa 5.4 Ilman laatu on käsitelty sekä työkoneista syntyviä että turvepölystä syntyviä ympäristövaikutuksia. Vaikutusten todetaan olevan paikallisia ja ajoittuvan kuiville kesäjaksoille. Tutkimustulosten perusteella todetaan tuotannon pölyämisen aiheuttaman viihtyvyyshaitan ulottuvan avoimessa maastossa noin 500 metrin etäisyydelle. Yli yhden kilometrin päässä turvepöly ei tutkimusten mukaan juurikaan lisää laskeumaa. Pölyisimpien työvaiheiden ja epäsuotuisien sääolosuhteiden aikana vaikutusalue saattaa olla suurempi. Ajoittain pölyn todetaan kulkeutuvan hyvinkin kauas tuotantoalueesta, jos pöly pääsee nousemaan korkealle ilmapvirtausten mukana. Turvekuljetuksista todetaan aiheutuvan lyhytaikaista ja pienimuotoista pölyhaittaa.

Arviointiselostuksen mukaan Leväsuon turvetuotannosta ei aiheudu pölyhaittaa lähiympäristöön, sillä lähialueella ei ole asutusta, vesistöjä tai peltoja. Etäisyyttä lähimpään asutukseen ei pölyhaitan arvioinnin yhteydessä mainita, eikä asutusta ole merkitty kartalle, mitä voidaan pitää puutteena.

Pölyämisestä ei arvioida syntyvän vesistöhaittoja koska suon välittömässä läheisyydessä ei ole järvi-altaita, joihin turvepöly voisi laskeutua. Turvepölyä voi päätyä vesistöön myös laskuojien ja eristysojien kautta, mikä olisi ollut hyvä mainita.

Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2013) todetaan, että eristysojan ja tuotantoalueen tulisi jättää riittävän leveä ja auma-alueen kohdalla vähintään 20 metriä leveä, ainakin osittain puustoinen suojavyöhyke. Pölyn kulkeutumista eristysojia pitkin voidaan vähentää myös asentamalla eristysojien alasaan pintapuomeja.

Ilmasto

Ilmastovaikutuksia on käsitelty kappaleessa 5.12 Turvetuotannon kasvihuonekaasupäästöt ja ilmastovaikutus.

Turvetuotannosta itse tuotantoalueelta aiheutuvat kasvihuonepäästöt riippuvat monista eri tekijöistä, ja päästöjen tarkka hankekohtainen arviointi on vaativaa. Arviointiselostuksessa laskentatapa ja laskennan lähtötiedot on tuotu selkeästi esille.

Tärkeimmät kansalliset ilmastopoliittiset linjaukset vuoteen 2020 on asetettu Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa (2008). Valtioneuvosto on edellyttänyt maakunnallisten ilmastostrategioiden laatimista. Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategia julkistettiin vuonna 2010. Strategian tavoitteena on muun muassa hiilivarastojen ja nielujen säilymisen turvaaminen ja niiden suunnitelmallinen parantaminen. Strategian mukaan luonnontilaisia ja ennallistamiskelpoisia soita ei siten ensisijaisesti oteta turvetuotantoon. Tuottajien jo hallussa olevat suot voidaan käyttää turvetuotantoon, mikäli sille ei ole estettä luonnonsuojelullisesti.

Myös kansallisen suostrategian (Valtioneuvoston periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta 30.8.2012) tavoitteena on soiden ja turvemaiden käytön aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja hiilinielujen ylläpitäminen.

Arviointiselostuksessa ei oteta kantaa, miten hanke toteuttaa edellä mainittuja ilmastoa koskevia sopimuksia ja strategioita.

Leväsuon arviointiselostuksessa ilmastovaikutusten tarkastelussa ei ole otettu huomioon turpeen polttoa. Tuloksia verrataan kuitenkin vastaavan energiamäärän tuottamiseen kivihiilellä. Yhteysviranomaisen katsoo, että turpeen poltosta syntyvät ympäristövaikutukset ovat Leväsuon turvetuotantohankkeen YVA-lain 2 §:n tarkoittamia välillisiä vaikutuksia, jotka olisi pitänyt arvioida, etenkin kun vertailukohtana on käytetty kivihiilen polttoa. Leväsuon tuotantoon oton aiheuttama hiilivaraston menetys olisi siten ollut hyvä laskea ja tuoda esiin.

Laskelma on tehty 100 vuoden jaksolle. Ilmastonmuutoksen torjunnassa tämä on pitkä aika, sillä päästöjä pitäisi saada laskemaan radikaalisti seuraavien 20 vuoden aikana. Kuten selostuksessakin todetaan, suurimmillaan ilmastovaikutukset ovat tuotannon alkuvaiheessa.

Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Vaikutuksia ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön on arvioitu kappaleessa 5.13 Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset.

Arvioinnissa on hyödynnetty arvioinnissa toisaalla saatua tietoa. Arvioinnin painopisteiden valinnassa on hyödynnetty arviointiohjelmavaiheessa saatuja tietoja. Teema-haastatteluja on kohdistettu vaikutusalueen kylätoimikunnille ja -yhdistyksille, kalastus- ja vesistöalueita hallinnoivalle osakaskunnalle sekä riistanhoitoyhdistykselle. Lisäksi kalastustiedustelun yhteydessä on tehty vesistön käyttökysely purkureitin Harvanpuro-Lahnanen-Lahnajoki-Osmanginjärvi-Pöyhönjoki-Koskenjoki lähialueen rakennetuille kiinteistöille. Korpijoella kalastustiedustelua ei ole tehty, ja selostuksen mukaan joen kalataloudellinen merkitys on kokonaisuudessaan vähäinen. Perustetta tälle ei esitetä. *Lukuun ottamatta Korpijoen puuttuvaa kalastustiedustelua arviointia voidaan pitää riittävänä.*

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Hankkeen yhteisvaikutuksia muiden Koskenjoen valuma-alueella sijaitsevien ja sinne suunnitteilla olevien turvetuotantohankkeiden kanssa on tarkasteltu vesistövaikutukset -kappaleen lopussa siten, että on laskettu kiintoaineen sekä kokonaisfosforin ja -typen pitoisuuslisät Jylängönjoen suulla, Osmanginjärven luusuassa ja Koskenjoen

suulla keskimääräisessä virtaamatilanteessa. Olemassa olevien soiden kuormitustiedot on saatu ympäristöhallinnon VAHTI-tietokannasta. Laskennan tulokset on taulukoitu, mutta niitä ei ole analysoitu.

Sivulla 89, kappale ”vaikutukset ekologiseen tilaan ja vesienhoitosuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen” lopussa todetaan, että vanhoja heikommalla vesiensuojelurakenteilla varustettuja tuotantoalueita poistuu käytöstä, jolloin turvetuotannon kokonaiskuormitus ei välttämättä kasva. Tämä toteutumisen tueksi ei esitetä laskelmia, vaikkakin olemassa olevien alueiden poistumista on hankittu tietoa (sivu 79). Tuotannosta poistuneita alueita on suhteellisen paljon, mutta niiden nykytilasta, jälkikäytöstä tai kuormituksesta ei esitetä tietoja, mitä voidaan pitää puutteena.

Kuten Pohjois-Suomen aluehallintovirasto lausunnossaan toteaa, hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa olisi ollut hyvä tuoda esiin omana kappaleenaan tai erillisenä kappaleina jokaisen muuttujan kohdalla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että yhteisvaikutusten tarkastelu on jäänyt hieman keskeneräiseksi, ja sitä on syytä tarkentaa, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen. Samalla on syytä arvioida, kuinka hanke toteuttaa Pohjois-Savon maakuntakaavan turvetuotannon järjestämistä koskevaa määräystä.

Vaikutusten merkittävyys ja vaihtoehtojen vertailu

Hankevaihtoehdosta VE1 ja hankkeen toteuttamatta jättämisestä (VE0) seuraavia ympäristövaikutuksia on vertailtu asiantuntija-arviona kappaleessa 6. Tulokset on esitetty selkeästi taulukkomuodossa (taulukko 39). Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan vertailussa ja perusteluissa on onnistuttu pääosin hyvin, etenkin VE1 osalta. Ei kuitenkaan voi olla niin, etteikö nollavaihtoehdolla olisi positiivisia vaikutuksia esimerkiksi ilmastovaikutusten ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen näkökulmasta. Lisäsi puutteena voidaan pitää, ettei vertailua ole tehty pintavalutuksen ja kemikaaloinnin välillä.

Arvioinnin epävarmuustekijät

Epävarmuustekijöitä on arvioitu arviointiselostuksen kappaleessa 7 Arvioinnin kattavuus ja epävarmuustekijät.

Suurimmat arvioinnin epävarmuustekijät liittyvät vesistökuormituksen arviointiin. Kuormituslaskennan lähtötietoihin liittyviä epävarmuustekijöitä on tuotu arviointiselostuksessa suhteellisen hyvin esille. Niiden lieventämiseksi yhteysviranomaisen on aiemmin tässä lausunnossa esittänyt, että jatkosuunnittelussa on syytä kiinnittää huomiota mm. pintavalutuskentän toimivuuden arviointiin sekä kuormituslaskennan tarkentamiseen.

Hankkeen elinkaari

Tuotannon jälkeisen ajan mahdollisista käyttömuodoista on kerrottu yleisellä tasolla kappaleessa 5.14 suon jälkikäytön vaikutukset. Jälkikäyttömuotoa ei ole voitu vielä valita, joten sen vaikutuksia ei ole voitu arvioida. Eri vaihtoehtojen vaikutustyyppejä tuodaan kuitenkin esille.

Haittojen ehkäisy ja lieventäminen sekä riskinhallinta

Mikäli hanke päätetään toteuttaa, nousevat haitallisten vaikutusten vähentämiskeinot keskeisiksi. Kappaleessa 8 Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen tuodaan esille puuston suojaava merkitys pölyhaittoja vastaan. Toisaalla selostuk-

nessa on arvioitu, että haittoja ei etäisyyksien vuoksi synny. Mikäli suojapuusto on oleellinen haittojen ehkäisyn kannalta, olisi ollut syytä mainita siitä ja tuoda esille, onko kyseinen puustoinen alue hakijan hallinnassa. Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2013) todetaan, että eristysajan ja tuotantoalueen tulisi jättää riittävän leveä ja auma-alueen kohdalla vähintään 20 metriä leveä, ainakin osittain puustoinen suojavyöhyke. Pölyn kulkeutumista eristysajaa pitkin voidaan vähentää myös asentamalla eristysajien alaosaan pintapuomeja.

Ehdotus seurantaohjelmaksi

YVA-asetuksen 10 § nojalla arviointiselostuksessa on esitettävä ehdotus seurantaohjelmaksi.

Arviointiselostuksessa on esitelty pääpiirteissään hankkeelle suunnitellut käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailut. Yksityiskohtainen tarkkailusuunnitelma aiotaan laatia ympäristölupavaiheessa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että koska vesistön tilan seuranta painottuu nykyisin ekologisen tilan seurantaan, olisi hankkeen seurannassa tarpeen panostaa biologiseen tarkkailuun, ja seurantakohteeksi olisi hyvä ottaa esimerkiksi piilevät tai pohjaeläimet. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos suosittelee myös ravuston seurantaa.

Rauhoitetun kasvilajin hävittäminen vaatii ELY-keskuksen luvan poiketa rauhoitussäännöksistä. Seuranta-asia tulee käsitellä kyseisen lupakäsittelyn yhteydessä.

Yhteysviranomaisen lausunnon huomioon ottaminen

Arviointiselostuksessa on kerrottu, kuinka yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto on pyritty ottamaan huomioon sekä perusteltu, mikäli lausunnossa esitettyä ei ole voitu huomioida.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmalausunto on huomioitu pääosin hyvin, lukuun ottamatta yhteysviranomaisen esittämää vaihtoehtoa, jossa suon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät osat pyrittäisiin säilyttämään nykytilassaan. Tätä voidaan pitää suurena puutteena, etenkin kun arvioinnin toteuttamatta jättämistä ei ole perusteltu. Arviointiselostuksesta löytyy kyllä kappale, jonka otsikko on ”Perustelut sille, että tuotantoaluetta ei rajata pienemmäksi”, mutta otsikosta huolimatta tekstistä perusteluja ei kuitenkaan löydy.

Yleistajuinen ja havainnollinen yhteenveto arviointiselostuksesta

Arviointiselostuksen alussa on tiivistelmä hankkeen ominaisuuksista ja keskeisistä vaikutuksista. Tämä täyttää YVA-asetuksen 10 §:n edellytykset.

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuus

Arviointiselostuksessa ei käsitellä omana kappaleenaan tai muutenkaan omana selkeänä kokonaisuutenaan hankkeen ja sen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta. Tuodaan esille, että hanketta aiotaan viedä eteenpäin esitetyssä laajuudessaan, mutta ei kerrota kummalla esitetyistä vesienkäsitelyvaihtoehdoista.

YVA-asetuksen 10 § mukaan arviointiselostuksessa tulee esittää selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta. Yhteysviranomaisen katsoo, että Leväsuon turvetuotantohankkeesta sellaista ei ole esitetty.

Yhteysviranomaisen lausunnon yhteenveto ja johtopäätökset

Leväsuon reuna-alueet ovat laajalti ojitettuja. Suon keskeisen, ojitamattoman alueen laajuus on noin 130 ha. Suolla on linnustollisia ja kasvistollisia arvoja. Leväsuu kuuluu Suomen luontotyyppien uhanalaisluokittelun mukaan Etelä-Suomen alueeseen. Arviointiselostuksessa todetaan suoyhdistymätyypiksi välipintainen keskiboreaalin aapasuo, joka on luontotyyppien uhanalaisluokituksen mukaan erittäin uhanalainen. Uhanalaiset suotyyppit on esitetty taulukossa 7. Etelä-Suomen alueella uhanalaisiksi luokiteltuja suotyyppisiä on 11 kpl, joista äärimmäisen uhanalaisia yksi, erittäin uhanalaisia 2, vaarantuneita 6 ja silmälläpidettäviä 3 suotyyppiä. Arviointiselostuksen mukaan Leväsuolla ei tiedetä esiintyvän luontodirektiivin liitteen IV tai erityisesti suojeltavia kasvilajeja. Alueella esiintyy Suomen uhanalaisluokituksessa vaarantuneiksi luokitellut kaitakämmekä (*Dactylorhiza traunsteineri*) ja punakämmekä (*Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata*) sekä silmälläpidettäväksi luokiteltu suovalkku (*Hammarbya paludosa*), joka on myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu koko maassa. Leväsuolla esiintyy arviointiselostuksen mukaan useita suolintulajeja, joiden pesimäkannat ovat taantuneet viime vuosikymmenien aikana. Vähäisestä havainnointiajasta huolimatta alueen todetaan olevan maakunnallisesti arvokas muuttolintujen levähdysalue.

Arviointiselostuksessa tuodaan esille, että hanke sijoittuu vesienhoidon tavoitteiden vastaisesti osin ojitamattomalle suoalueelle. Vesistövaikutusten arvioinnissa on joitakin puutteita, joiden vuoksi jää epäselväksi, mikä vaikutus hankkeella olisi vesien tilatavoitteeseen. Pohjois-Savon maakuntakaavan kaavamääräyksiä toteutumista ei ole arvioitu riittävällä tavalla. Hankkeen todetaan oleva Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan vastainen. Ympäristöministeriön vuonna 2005 vahvistamassa maakuntakaavassa Leväsuon alue on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena. Aluetta koskee suunnittelumääräys ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja.”

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että Leväsuon käyttö turvetuotantoon ei olisi ristiriidassa lainvoimaisen maakuntakaavan kanssa, jos se voisi tapahtua niin, että jäljellä olevan uhanalaislajiston ydinalueen vesitalous turvattaisiin nykyiseen tasoon. Arviointiselostuksen suurimpana puutteena voidaan pitää sitä, ettei vaihtoehtotarkastelua ole laadittu yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon mukaisesti, vaan tarkastelusta puuttuu ilman perusteluja vaihtoehto, jossa luonnontilaltaan arvokkain osa suosta olisi jätetty turvetuotannon ulkopuolelle. Yhteysviranomaisen pitää hanketta esitetyssä laajuudessaan voimassaolevan maakuntakaavan vastaisena.

Hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen ei oteta arviointiselostuksessa kantaa eikä sitä ole erikseen arvioitu, kuten YVA-lainsäädännön mukaan kuuluisi tehdä. Yhteysviranomaisen on samaa mieltä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa siitä, että parasta olisi ollut selvittää YVA-menettelyssä sellainen vaihtoehto, joka olisi turvannut maakuntakaavan tarkoittamat luontoarvot. Tämä olisi tarkoittanut suunnitellun tuotantopinta-alan pienentämistä, mikä olisi vähentänyt myös vesistövaikutuksia ja hankkeen toteuttamiskelpoisuus olisi voinut mahdollistua.

Arviointiselostus sisältää pääpiirteissään ne asiat, jotka ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) 10 §:n mukaan kuuluukin esittää. Joitakin tarkennuksia tulee kuitenkin tehdä, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen. Tuotantosuunnitelmaa on muutettava luontoarvot säilyttävällä tavalla. Lisäksi yhteysviranomaisen on aiemmin tässä lausunnossa tuonut esille täydennystarpeita mm. kartta-

esityksiä, kuormitusarviointia, vesistövaikutuksia, kalastustiedustelua sekä yhteisvaikutusten arviointia koskien.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon hankkeesta vastaavalle. Kopiot arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteysviranomaisen on jo toimittanut hankevastaavalle. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä Pyhäjärven ja Kiuruveden kaupungintaloilla ja pääkirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, Veteraanikatu 1, Oulu.

SUORITEMAKSU

Maksu 5 650 euroa

Maksun määräytymisen perusteet

Maksu määräytyy Valtioneuvoston asetukseen (907/2012) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksullisista suoritteista: lausunto arviointiselostuksesta 50 euroa/h (yhteensä 113 h x 50 € = 5 650 €).

Laskun lähettäminen

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Oikaisun hakeminen maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskukselta. Lausunnon liitteenä ovat ohjeet maksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Johtajan sijainen
Ympäristönsuojelupäällikkö

Juhani Kaakinen

Ylitarkastaja

Liisa Kantola

LIITTEET

Liite 1: Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Liite 2: Lausunnot ja mielipiteet

TIEDOKSI

Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry.
Kiuruveden kaupunki
Lahnanen-Pirttimäki kylätoimikunta
Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut
Museovirasto
MTK Kiuruvesi
MTK Pohjois-Savo
MTK Pohjois-Suomi
Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry.
Oulun riistanhoitopiiri
Peruspalvelukuntayhtymä Selänne/ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
Pohjois-Pohjanmaan museo
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto; peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kalatalouspalvelut
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat –
vastuualue
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
Pyhäjärven kaupunki
Remekselän osakaskunta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Suomen Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa
Suomen ympäristökeskus
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä/ympäristölautakunta
Eino Niiranen

Annettu postin kuljetettavaksi 3.7.2013

LIITE 1. MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Oikaisuvaatimusviranomainen

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua **Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle **kuuden (6) kuukauden kuluessa** lausunnon antamispäivästä, jolloin lausunnosta perittävä maksu on määrätty.

Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava:

- oikaisua vaativan nimi, kotikunta ja postiosoite
- lausunto, jonka maksua vaaditaan muutettavaksi, alkuperäisenä tai kopiona
- oikaisu, joka maksuun vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimuskirjelmä on oikaisua vaativan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos oikaisua vaativan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos oikaisuvaatimuksen laatija on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, postiosoite ja kotikunta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän perille toimittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai valtuutetun asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostina. Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittamisesta telekopiona tai sähköpostina säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003)

Yhteystiedot

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 postiosoite PL 86, 90101 Oulu
 käyntiosoite Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
 puhelin 0295 038 000
 telekopio 08 8162 869
 sähköposti kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi
 virka-aika 8.00 - 16.15

LIITE 2. LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaiselle toimitettiin yhteensä 20 lausuntoa ja mielipidettä

Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Suunniteltu Leväsuon turvetuotantoale sijoittuu pääosin ojittamattomalle ja luonnon-arvoiltaan merkittävälle neva-alueelle. Toteutuessaan tuotantoalue tuhoaisi lopullisesti vielä arvokkaan suokasvillisuusalueen ja erittäin arvokkaan suolinnuston pesimäalueen, kuten hakija itsekin selostuksessa toteaa. Vapo Oy on toistuvasti hakenut turvetuotantolupia luonnontilaisille suoalueille, vaikka valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava edellyttävät, että lupia haetaan ja myönnetään ainoastaan ojitetulle ja luonnontilansa menettäneille alueille. Yhdistyksemme on erittäin huolestunut viimeaikaisten uusien turvetuotantolupahakemusten kohdistumisesta lähes poikkeuksetta ojittamattomille, täysin luonnontilaisille tai luonnontilaisen kaltaisille suoalueille. Vapo Oy valtion pääosin omistamana yhtiönä on osallisena tässä suuntauksessa ja toimii käsityksemme mukaan pääomistajansa tahtoa vastaan.

Todellisia vaihtoehtoja turvetuotantohankkeelle ei ole esitetty. Toteutusvaihtoehtona olisi tullut selvittää 0-vaihtoehdon lisäksi hankkeen toteuttaminen kokonaisuudessaan jo ojitetulle alueelle.

Arviointiselostus osoittaa kiistatta, että Leväsuon ojittamattomat osat ovat kasvillisuudeltaan ja linnustollisilta arvoiltaan erittäin merkittäviä ja edustavia. Turvetuotannon aloittaminen Leväsuon ojittamattomalla osalla tai sen ojitetuilla reunaosilla johtaa vääjäämättä mainittujen alueen luontoarvojen tuhoutumiseen. Siksi turvetuotantolupaa ojittamattomalle Leväsuon avosualueelle ja 0,5 km vyöhykkeelle sen ulkopuolella ei tule myöntää ja hanke tulee jättää toteuttamatta. Käytännössä tuotanto olisi mahdollista vain pienellä alalla alueen ojitetussa pohjoisosassa vaikuttamatta olennaisesti heikentävästi alueen linnusto- ja kasvillisuusarvoihin.

Reunaosilla havaittu kuivuminen ja vähäinen kasvillisuudessa havaittu muutos ei ole tuhonnut suoalueen luonnontilaa ja ennallistamistoimilla luonnon monimuotoisuutta on tällä kohteella helppo lisätä.

Perustelut:

Hanke on kansallisen energia- ja ilmastostrategian (valtioneuvosto 6.11.2008) sekä Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen: "Turpeen energiakäytön tulee kohdistua ensisijassa jo käyttöön otetuille turvemaille ja soille, kuten metsäojitetuille alueille, maatalouskäytössä olleille turvemaille ja suopelloille".

Hanke on Pohjois-Pohjanmaan energiastrategian 2015 vastainen. Siinä on esitetty selvitystä turvetuotannon suuntaamisesta vähäarvoisille ojitetuille soille.

Hanke on Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan vastainen: Leväsuon on maakuntakaavassa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi. Suunnittelumääräyksen mukaan "Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja". Lisäksi "Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitetuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnontai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä". Leväsuon ottaminen turvetuotantoon hävittäisi alueen linnusto- ja kasvillisuusarvot ja selkeästi vähentäisi luonnon

monimuotoisuutta. Hankkeelle on olemassa toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja siten, että turvetuotanto suunnattaisiin kokonaisuudessaan jo ojitetuille ja luonnontilansa puolesta merkittävästi muuttuneille soille.

Hanke on Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoito-ohjelman vastainen ja lisää alapuolisen vesistön kuormitusta.

Kiuruveden Kalastusalue

Kiuruveden Kalastusalue vastustaa Leväsuon turvetuotanto hanketta. Perusteluina ovat, että Kiuruveden vesistöt eivät kestä enää lisäkuormitusta koska Leväsuonturvetuotannon valumat tulisi Kiuruveden vesistöihin.

Vesistöjen lisäkuormitus haittaa myös merkittävästi kalastusta joka on Kiuruveden kalastusalueella merkittävässä nousussa mm. hauen osalta.

Kiuruvesi on Suomen lähiruoka pääkaupunki ja kalaa käsitellään paikallisessa kalankäsittelylaitoksessa mm. kouluille ja terveyskeskukselle.

Kiuruveden kalastusalue pitää merkittävän uhkana ko. turvetuotanto aluetta lisääntyvälle kalastuselinkeinoille ja vesien kuormitukselle.

Kiuruveden kaupunki, kaupunginhallitus

Leväsuon on osittain metsäojitettua, osittain ojittamatonta aluetta. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa suo on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittäväksi alueeksi, jolla kaavamääräyksen mukaan tulee edistää alueen monimuotoisuuden säilyttämistä. Maakuntakaavan kaavamääräyksessä todetaan, että turvetuotantoon otetaan ensisijaisesti ojitetuista soista, entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luontoarvot eivät ole merkittäviä. Tämä periaate on myös Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmasa.

Kiuruveden kaupunki pitää tarpeellisena tutkia ympäristövaikutusten arvioinnissa vaihtoehtoa, jossa tuotantoalue on rajattu merkittävien luontoarvojen ja ojittamattoman alueen osalta maakuntakaavan määräysten ja Vuoksen vesienhoitosuunnitelman periaatteiden mukaiseksi.

Koskenjoen valuma-alueella on toiminnassa 13 eri vaiheissa olevaa turvetuotantoaluetta, yhteensä 993 ha. Näistä Luodesuon tuotantoalue (202 ha) on YVA-menettelyn loppuvaiheessa. Mikäli Leväsuon ja Luodesuon avataan turvetuotannolle, on valuma-alueella toiminnassa turvetuotantoalueita lähes 1200 ha. Lähivuosina ovat poistumassa vain Kokkosuo ja Hanhisuo, yhteensä 36 ha.

Pohjois-Savon maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan Koskenjoen valuma-alueella on kiinnitettävä huomiota turvetuotantoalueiden toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä.

Arviointiselostuksen mukaan Leväsuon alapuoliset vesistöt ovat ravinnepitäisyyksien perusteella reheviä, osin fosforin osalta jopa ylireheviä. Vesistöjen ekologinen tila on tyydyttävä ja osin välttävä. Kuormituksen vaikutukset kohdistuvat lähinnä lähivesiin, Harvanpuroon ja Korpjoen yläosaan. Alempana kuormituksen vaikutukset ovat vähäisiä eikä kuormitus vaikuta merkittävästi vesistöjen ekologiseen tilaan. Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2010-2015 on asetettu fosforikuormituksen vähentämistavoitteeksi Jylängönjoella, Korpjoella ja Pöihönjoki-Koskenjoella 15-35%.

Kiuruveden kaupunki pitää Koskenjoen valuma-alueen vesistöjen tilaa huolestuttavana. Ravinnekuormituksen lisääminen vaikeuttaa vesistön hyvän tilan saavuttamista. Kuormitusta arvioitaessa on otettava huomioon koko valuma-alueen toiminnassa olevien ja suunniteltujen uusien turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöön. Samanaikaisesti toiminnassa olevien turvetuotantoalueiden yhteismäärää ei tulisi nykyisestä lisätä.

Kiuruveden kaupunki pitää tärkeänä valuma-alueen asukkaiden kuulemista ja asukkaiden mielipiteiden huomioon ottamista.

Lahnasten kylätoimikunta

Leväsuon turvetuotantoa ei missään olosuhteissa eikä milloinkaan pidä edes aloittaa eikä sille tule myöntää ympäristölupaa.

Perustelut: Turvetuotanto alueesta olisi tarkoitus johtaa vedet yli 130 ha Lahnajärveen, joka on jo nyt yllirasittunut pahoine tulvaongelmineen koska metsäojitus on lisännyt sen kapasiteetin äärimmilleen. Viljeleminen pelloilla vaikeutuu tai on mahdollonta jatkuvien tulvien vuoksi. Kesämökkipaikkojen arvo alenee koska alueella on ilmassa turvepölyä, melua sekä mahdollinen pelko milloin lirahtaa niin kuin Talviväärassa. Kiintoaineen kulkeutuminen pilaa vedenlaadun entistäkin humuspitoisemmaksi ja kalastaminen kyseisestä järvestä jää kyseenalaiseksi. Alueella kyläläiset ovat tottuneet kalastamaan, metsästämään, marjastamaan ja käyttämään näitä harrastusmuotojaan omaan virkistytymiseen.

Kyseiset harrastukset poistuvat kun kaloja ei voi syödä, pelloilla ei voi viljellä, marjoja ei ole alueen runsaat riistakannat ovat muuttaneet rauhallisimpiin paikkoihin tai hävinneet kokonaan koska luonto on raiskattu ja vedet pilattu. Vaihtoehto kyläläisille tämän järjettömän hankkeen toteutuessa tulos on, että TALOT MYYNTIIN ja maaseutu autioksi.

Leväsuon on ojittamaton suo suurelta osin sekä siitä saatava hyöty on yhteismetsän osakkaille n. 900 000€ kun tämä jaetaan 30 vuodelle. Vuotuinen tulos on 30 000€ joka tekee 1 ha metsää omistavalle rahalliseksi arvoksi 12 € (neljä sisu askia) vuodessa kannattaako? EI !!!!

Lahnas kyläläisten aito huoli on, että jälkipolville jättäisimme muutakin kuin raiskatun luonnon, paskaset veet ja autiot talot. Tulevaisuus ei valitettavasti ole meidän omissa käsissämme vaan teidän ely-keskuksessa sekä käytännön toteuttajan vapon käsissä.

Liikennevirasto

Selostuksessa on laskettu hankkeesta aiheutuva liikenteen vuorokautinen lisääntyminen koko vuodelle jaettuna, vaikka liikenteen todetaan keskittyvän lähinnä talvi-kuukausiin, loka–huhtikuun välille. Tämä antaa hieman harhaanjohtavan kuvan liikennevaikutuksista. Arvioinnissa tulisi tarkastella ennemminkin hankkeesta aiheutuvia vuorokautisen liikenteen minimi- ja maksimimääriä eri vuodenaikoina. Selostuksessa myös todetaan, että talviaikana pimeys edelleen heikentää liikenneturvallisuutta. Sen lisäksi luonnollisesti liukkaus lisää liikenneonnettomuusriskiä talvella.

Alueelliset ELY-keskuksien L-vastuualueet toimivat alueellisena tienpitoviranomaisena ja vastaavat Suomen maanteiden päivittäisestä liikennöitävyydestä. Kuitenkin jos toiminnasta aiheutuu tieverkolle kohtuutonta haittaa, esimerkiksi liika pölyäminen tai tien rikkoutuminen, on toiminnanharjoittajalla vastuu lieventää tieverkkoon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Maanteiden osalta lausunnon antaa tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue eli L-vastuualue.

Hankkeeseen ei liity kuljetuksia rautateitse tai vesiväylillä, eikä näihin väylämuotoihin ole arvioitu kohdistuvan vaikutuksia, joihin Liikennevirastolla olisi lausuttavaa.

MTK Kiuruvesi ja MTK Pohjois-Savo

MTK-organisaatio toimii soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun kansallisen strategian mukaisesti. Erityisesti kannustamme turvetuotannon ohjaamista kasvihuonekaasuja päästäville metaanisoille, jotka myöhemmin metsittämällä voidaan muuntaa hiilinieluiksi. Edellytämme turvetuotannolta modernia ympäristöteknologiaa, jossa vesiensuojelu hoidetaan ja esimerkiksi palaturvetuotannon avulla minimoidaan pölyhaittoja.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti turve on kotimainen energian lähde, jonka käyttö lisää energiahuollon kannalta normaali- ja poikkeusaikoina energian saanti- ja huoltovarmuutta ja monipuolistaa energiavalikoimaa. Turpeen käytöllä on huomattava työllistävä ja aluepoliittinen merkitys Pohjois-, Itä- ja Keski-Suomessa.

Mikäli turvetuotantoalue aiotaan perustaa arviointiselostuksen mukaisesti, paras vaihtoehto mielestämme olisi vaihtoehto VE1. Kyseisen suunnitelman mukaan vedet johdetaan 94,9 ha c alalta Leväsuon eteläpäässä sijaitsevan pintavalutuskentän 1 kautta Korpijokeen ja edelleen Osmanginjärveen. Leväsuon pohjoispäässä sijaitsevan pintavalutuskentän 2 kautta johdetaan 132,7 ha alueelta reittiä Harvanpuro, Lahnanen, Lahnajoki, Jylänginjoki ja Osmankijärvi. Tästä vedet jatkavat edelleen Pölhönjoen ja Koskenjoen kautta Kiuruveteen.

Mielestämme kiintoaineen kulkeutumisesta vesistöön on tarpeen seurata erittäin huolellisesti. Rakentamisvaiheessa siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska humuspitoinen vesi kuormittaa jo ennestään Kiuruveden ja lialmen vesistöjä. Mielestämme kosteikon rakentaminen nostoalueen vesien purkualueille olisi tehokas toimenpide haittojen ehkäisemiseksi.

Linnuston ja kasviston osalta Leväsuon on merkittävä levähdys- ja taivehtimisalue ja samalla myös vapaa-ajan käytön kannalta tärkeää virkistysaluetta. Tämä tulee myös huomioida toteutusvaiheessa.

Mielestämme uusia hankkeita voidaan toteuttaa sitä mukaa kuin tuotannosta vapautuu alueita mm. puun tuotantoon ja sitomaan kiinto- ja ravinnekuormitusta sekä hiilidioksidipäästöjä. Myös ympäristölupien käsittelyä ja päätösprosessia on tarpeen selkeyttää ja nopeuttaa.

Museovirasto

Museovirasto on 2.9.2010 antanut lausuntonsa Leväsuon turvetuotantohankkeen YVA-ohjelmavaiheessa, jolloin todettiin, ettei alueella ole muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä, eikä virastolla siinä vaiheessa ollut

huomautettavaa hankkeesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Sittemmin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen 1. vaihekaavasta antamassaan lausunnossa Museovirasto on kuitenkin kiinnittänyt huomiota soiden turvevarojen sisältämään arkeologiseen potentiaaliin ja arkeologisten selvitysten sisällyttämiseen ainakin laajemmissa suohankkeissa. Poikkeuksellisen soisesta maastamme tästä on runsaasti merkkejä, vaikka kohteiden ja löytöjen havainnot ovat lähes

pelkästään satunnaisesti ilmi tulleita. Selvitysten puuttuessa ei myöskään havaintoja arkeologista kohteista voi juuri olla, ja muinaiseen asumis- ja elinkeinotoimintaan soveltuneiden suoalueiden järjestelmällinen selvitys maankäyttöhankkeissa, erityisesti

turvetuotannon yhteydessä, on tarpeellinen. Leväsuon YVA-menettelyssäkin viitatuissa erilaisissa strategioissa, kuten kansallisessa suo- ja turvemaiden strategiassa, arkeologisen kulttuuriperinnön mahdollisuutta ei ole lainkaan huomioitu.

Museovirasto näkee, että Leväsuon YVA-menettely voidaan saattaa loppuun ilman edellä mainittuja arkeologisia selvityksiä mutta menettelyn yhteydessä on aiheellista todeta, arkeologinen selvitys on perusteltua tehdä ennen suon ottamista turvetuotantokäyttöön. Tämä voidaan toteuttaa esiselvityksenä suosta mahdollisesti jo otettujen kairausnäytteiden analysoinnilla sekä maastossa tarkastamalla suo-ojien profiileja, mahdollisesti kairaamalla näytepilareita sekä suon reunojen inventoinnilla. Esiselvitysten tuloksista riippuen voi ilmetä tarkempaa arkeologista selvitystarvetta tarkastamalla kaivettavien kuivatusojien profiilit ns. kuntoonpanovaiheen aikana.

Myös hankkeen edellyttämä muu rakentaminen kuten uusi tiestö voi edellyttää tarkastusta.

Edellä esitettyyn viitaten Museovirasto näkee tarpeelliseksi YVA-selostuksen täydentämisen arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottamisen ja arvioinnin osalta.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Leväsuon turvetuotantohankkeen YVA-selostuksen hankevaihtoehdoista tulisi ottaa käyttöön: VE0 Leväsuon turvetuotantohanketta ei toteuteta. Leväsuon alue osoitetaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, näinkin iso turvetuotantohanke hävittäisi alueen nykyisen luontoarvon. Lisäksi Leväsuon on suurena koskemattomana suoalueena paikallisesti erityinen, koska Pyhäjärven luonnonsuojelu alueitten ulkopuoliset isot suot ovat suurelta osin turvetuotannon käytössä.

YVA-selostuksessa kerrotaan ”mikäli Leväsuon otetaan tuotantoon VE1 suunnitelman mukaisesti, häviää alueen kasvillisuus ja luontotyytit kokonaan”. Alueen luontoarvo, mikä koostuu mm: rauhoitetuista kasveista, osaltaan luonnontilaisesta alueesta, huomionarvoisista linnuista ja muuttolintujen arvokkaasta levähdyspaikasta, häviää siis tämän vaihtoehdon myötä täysin ja sen ennalleen palauttaminen on mahdotonta. Vastaavanlaisia isoja suoalueita on tietojeni mukaan Pyhäjärven alueella vähän.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Vapo Oy suunnittelee turvetuotannon käynnistämistä Pyhäjärven Leväsuolla. Suunniteltu tuotantoala olisi 228 ha.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on tehnyt laajaa soiden käytön selvitys- ja suunnitteluhanketta ja valmistellut maakuntakaavan uudistamista, johon sisältyy soiden käyttö. Näin ollen kokonaiskuva maakunnan, myös Pyhäjärven, suoluonnosta on täsmentynyt. Tätä taustaa vasten vaikuttaa siltä, että YVA:n selvitykset ovat asiallisia ja antavat oikean kuvan Leväsuon luonnonarvoista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että alue on osoitettu lainvoimaisessa maakuntakaavassa kohdemerkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi. Merkintään liittyy suunnittelumääräys, jossa todetaan: ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja.”

Kaavamerkintä perustuu 1980-luvulla tehtyyn selvitykseen. Leväsuon luonnontila on heikentynyt ojitusten ja kunnostusojitusten seurauksena. Luonnonarvot eivät kuiten-

kaan ole kokonaan kadonneet, mitä osoittavat uudet inventoinnit. Nykyisen ojitustilanteen takia ennuste suon luonnontilasta on kuitenkin taantuva.

Pohjois-Pohjanmaan liiton hanketyö on tuonut esille uusia tietoja Pyhäjärven suo-luonnosta. Niiden perusteella kaavaluonnoksessa esitettiin uusina luontoarvosoina Pyhäjärvelle Vihtanevaa luo-1 -merkinnällä ja Korpinevaa SL-1 -merkinnällä. Molempien soiden luonnontilaisuusaste on Leväsuota parempi ja muuttuneiden osien ennallistamisedellytykset ovat paremmat. Etenkin Vihtanevassa, joka sijaitsee vain neljän kilometrin päässä Leväsuosta, on samankaltaisia luonnonpiirteitä kuin Leväsuossa ja osin samaa uhanalaislajistoa – ei kuitenkaan suovalkkua ja lettosaraa.

Alueella on taantuneesta kehityksestä huolimatta edelleen uhanalaislajeja, joiden perusteella se sisällytettiin lainvoimaiseen maakuntakaavaan. Näin ollen YVA:ssa käsitelty tuotantosuunnitelma on ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, koska se tuhoaisi jäljellä olevat esiintymispaikat. Ottaen huomioon kohteen nykyisen tilan Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että Leväsuon käyttö turvetuotantoon ei olisi ristiriidassa lainvoimaisen maakuntakaavan kanssa, jos se voisi tapahtua niin, että jäljellä olevan uhanalaislajiston ydinalueen vesitalous turvattaisiin nykyiseen tasoon. Tämä edellyttäisi tuotantosuunnitelman tarkistamista. – Leväsuon luonnonarvojen laaja turvaaminen edellyttäisi nopeahkoa ennallistamista. Tämä ei kuitenkaan vaikuta perustellulta ottaen huomioon ojitusalueiden laajuuden ja maakuntakaavan uudistamisessa esiin tulleet paremmat ennallistamiskohteet. Mikäli Leväsuolle on löydettävissä em. uhanalaislajiston ydinalueen turvaava tuotantosuunnitelma, voidaan se sisällyttää valmis-teilla olevaan vaihekaavaan turvetuotantoalueena.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Hanke maakuntakaavan vastainen

Arviointiohjelmassa esitetystä toteuttamisvaihtoehdosta lausuttiin, että se on maakuntakaavan vastainen. Leväsuu on merkitty Pohjois-Pohjanmaan voimassa olevaan maakuntakaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi kasvillisuutensa vuoksi. Sen vuoksi yhteysviranomaisen edellytti selvittämään myös vaihtoehtoa, jossa suon arvokkaimmat osat jätettäisiin hankealueen ulkopuolelle. YVA-menettely on kuitenkin päätetty viedä loppuun lähes alkuperäisen pinta-alan mukaisena. Ohjelmassa hankkeen pinta-ala oli 228.9 hehtaaria ja selostuksessa 227.6 hehtaaria. Perusteluna on mahdollisuus hakea poikkeuslupaa rauhoitetun kasvin, suovalkun ja sen kasvupaikan hävittämiselle. Alueen muista uhanalaisista kasvilajeista tai suotyypeistä ei mainita mitään.

YVA-selostus jää selvästi puutteelliseksi, kun hankevastaava ei noudata kaavoittajan ja yhteysviranomaisen vaatimusta selvittää hankkeen mahdollisuutta välttää menetyksiä luonnon monimuotoisuudelle. Todennäköistä on, että suunnitelmaa joutuu joka tapauksessa muuttamaan lupaprosessissa, ellei hakija luovu hankkeestaan. Nostoalueen uudelleen rajaamisesta luvanhakuvaiheessa vihjaistaan sivulla 52.

Vaihtoehtojen selvittäminen ja vertailu kuuluvat YVA-menettelyyn. Arviointiselostuksen tehtävä on tuottaa riittävä tieto toteuttamisvaihtoehdon valitsemiseksi. Hankevastaavan olisi pitänyt myös ottaa jo YVA-vaiheessa huomioon, millä perusteilla poikkeuslupaa harkitaan. Kysehän on tapauksesta, joka on selvästi sekä valtakunnallisen että maakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen vastainen eikä Leväsuota jatkossakaan tulla kaavoittajan mukaan osoittamaan maakuntakaavassa turpeenottoon sopivaksi suoksi.

Vaikutusten arviointi

Luonnon monimuotoisuus

Leväsuon ojittamaton osa on suotyypeiltään ja kasvilajistoltaan edustava aapasuo. Se on todettu myös maakunnallisesti arvokkaaksi muuttolintujen levähdysalueeksi sekä pesimälinnustoltaan maakunnallisesti arvokkaaksi suoalueeksi. Maisemiltaan suo on paikoin komea, mihin vaikuttavat myös metsälakikohteet suolla.

Suon nykytilaa kuvataan kuitenkin selostuksessa epäselvästi. Toisaalta suo mainitaan reunaojitusten vaikutuksesta niin muuttuneeksi, että luontotyyppinä ei enää voida pitää täysin luonnontilaisina ja että kuivahtamisen johdosta vaateliaat lajit olisivat lähes hävinneet. Eteläosasta suo on puolestaan lähes luonnontilainen. Linnustokartoitusten tulosten perusteella Leväsuon suojelupistearvo todetaan selvästi keskimääräistä suota korkeammaksi.

Näyttää vahvasti siltä, että suo on reunaojituksista huolimatta säilyttänyt ainakin suurelta osin ne luontoarvot, joiden perusteella se on merkitty maakuntakaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi. Kaavan suunnittelumääräys myös edellyttää muulta maankäytöltä alueen monimuotoisuuden säilyttämistä. Selostuksessa vesien virtausta sivutaan lyhyesti. Siihen olisi voinut pureutua tarkemminkin ja arvioida tarvittavien ennallistamistoimien määrää ja laatua. Ennallistamiseen viitataan vuoden 2009 kasvillisuus selvityksessä: "Luonnontilaisuutta voitaisiin parantaa tukkimalla reunarämeiden oja." Selvitys olisi myös osa nollavaihtoehdon merkitystä suon monimuotoisuusarvojen säilymiseksi. Kun useat suotyyppit ja kasvilajit ovat uhanalaisia, jopa äärimmäisen uhanalaisia, niiden suojelutaso ei ole suotuista. Lajien ja suotyyppien esiintyminen jollain toisella jo suojellulla alueella ei korvaa Leväsuon menetyksiä, jos hanke toteutuu.

Jos suo on potentiaalinen luontodirektiivin liitteen IV a lajin esiintymispaikka, lajista/lajeista on tehtävä maastoseelvitys. Tässä tapauksessa vaatimus selostuksen mukaan koskee sirolampikorentoa ja viitasammakkoa, joista jälkimmäisen esiintymistä on selvitettykin yhtenä kutuaikaisena päivänä.

Seudun soiden ojitustilanne on korkea. Nivala-Haapajärvi -seutukunnan soiden ojitustasaste on 89 prosenttia ja sen pohjoispuolisen Haapavesi-Siikalatvan 83 prosenttia. Tieto on mainittu esimerkiksi maakunnallisessa suo-ohjelmassa (Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma). Leväsuon lähialueilla on muun muassa Kärämäenjävien soidensuojelualue ja sen vieressä vielä suojelematon, mutta pitkälti luonnontilainen Kuohunneva. Muitakin suojelemattomia luontoarvosoita lähialueilla voi olla. Monimuotoisuus köyhtyy paitsi elinympäristön tilan heikkenemisen tai häviämisen myös ns. sukupuuttovelan seurauksena, kun elinympäristölaikut pienenevät ja isoituvat. Leväsuu voi olla yksi tärkeä ekosysteemi-alueen jäljellä olevassa suoluonnon verkossa. Sen merkitystä lajien ja luontotyyppien ylläpidolle pitäisi arvioida varsinkin, kun suo on varattu monimuotoisuuden takia erityisen tärkeäksi alueeksi.

Vesistökuorma

Jätevedet johdettaisiin toteuttamisvaihtoehdossa 94.9 hehtaarilta Korpjoen valuma-alueelle ja 132.7 hehtaarin alalta Lahnasen suuntaan. Ohjelmassa esitettyssä vaihtoehdossa vesien purkureitti oli pohjoisen Harvanpuron kautta Lahnaseen.

Alapuoliset vesistöt ovat reheviä ja alavirtaan edelleen heikkeneviä. Osmanginjärvi, jonne jätevedet päätyvät kumpaakin purkureittiä pitkin, kärsii jo sisäisestä kuormituksesta. Järven ekologinen luokka on välttävä. Osmanginjärvestä eteenpäin tilanne ei parane. Vesistöt ovat ylikuormittuneita. Muiden hankkeen vaikutusalueen vesistöjen luokka on tyydyttävä. Vesienhoitolain mukaista hyvää tilaa ei arvioida saavutettavan ennen vuotta 2021 eikä silloinkaan ilman lisätoimenpiteitä.

Hankkeen vaihtoehtoiset vesienpuhdistussuunnitelmat ovat ympärivuotinen pintavalutus tai kesäaikainen kemikalointi. Pintavalutuskenttä 1 sijaitsee ojittamattomalla suolla ja sen koko on 5 hehtaaria eli 5.4 prosenttia valuma-alueestaan. Jätevedet johdetaan Korpijoen vesistöön. Pintavalutuskenttä 2 on ojitetulla alueella ja sen koko on 6.9 hehtaaria, 5.2 prosenttia valuma-alueestaan. Kuivatusvedet johdetaan Harvanpuroon. Pintavalutuskenttien ominaispiirteistä on vähän tietoa. Liitteessä 2 on vain korkeustiedot ja turvepaksuudet. Luonnontilaisen pintavalutuskentän sanotaan olevan lyhytkorsinevaa ja saranevaa. Ojitetusta kentästä kerrotaan käsittelyohje. Pintavalutuskenttien toimivuutta ei arvioida. Siitä todetaan vain vaihteluvälit, joissa pintavalutuskenttien yleisesti arvioidaan pidättävän ravinteita ja kiintoainetta. Varsinkin ojitettu pintavalutuskenttä kuitenkin hyvin usein toimii negatiivisesti eli lisää kuormitusta. Selostuksessa arvioidaan puutteellisesti, miten hanke täyttää BAT-vaatimuksen.

Hankkeen kuormitusvaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Tulos on muodostettu käyttämällä laskelmien pohjana ominaiskuormituslukuja, jotka saadaan vähentämällä vertailusoiden avulla lasketusta bruttokuormituksesta suon nykytilan arvioitu kuormitus. Laskentatapaa ja -perusteita on voimakkaasti viime aikoina kritisoitu. Puutteita näyttäisi olevan etenkin luonnontilaisten soiden ja vanhojen metsäojitusalueiden päästöjen arvioinnissa.

Eniten puutteita kuormitusarvioissa on kesäaikaisten rankkasateiden ja kevättulvien päästöissä. Jatkuvatoinisilla virtaamamittareilla on selvitetty, että turvesuon päästöt osuvat virtaamahuipun nousuvaiheeseen ja pitoisuudet laskevat nopeasti virtaaman kääntyessä laskuun. Rankkasateen aiheuttaman virtaaman nousuvaiheessa ainespitoisuudet voivat nousta jopa monisatakertaisiksi keskiarvoihin verrattuna, mutta ne jäävät pimentoon, sillä virallinen näytteenotto sattuu aniharvoin oikeaan aikaan paikalle.

Arviointiselostuksessa on esitetty arvio, että Leväsuon virtaamahuippujen pitoisuudet olisivat vain 4-7 -kertaisia keskiarvoihin verrattuna. Kun arvio perustuu viralliseen vedenlaatu seurantaan eikä sen puutteita oteta huomioon puutteisiin, usko tuloksen paikkansapitävyyteen on vähäinen. Korjausta tilanteeseen ei saada ennen, kuin jatkuvatoimiset vedenlaatu ja virtaamia seuraavat mittarit yleistyvät turvesoiden päästöjen seurannassa.

Kaikkein suurimmat päästöt turvesoilta tulevat kevättulvien yhteydessä, mutta niiden päästöjä ei edes yritetä seurata. Velvoitetarkkailua hoitavien konsulttien edustajat saapuvat vesien äärille yleensä vasta viikkoja kevättulvan huipun jälkeen, jolloin tulvahuipun kuormituksesta ei ole enää mitään näkyvillä ja niinpä niistä ei tarvitse sen enempää huolehtiakaan.

Kun otetaan huomioon arviointiselostuksen kuormitusarvioiden laskentaperusteiden puutteet ja Leväsuon jätevedet vastaanottavien vesistöjen heikko vedenlaatu, selostuksessa tulisi todeta, että Leväsuon kuivatus heikentää merkittävästi vesienhoitolain mukaisen tilatavoitteen saavuttamista purkuvesistöissä. Siten vaikutustenarviointi tuottaisi rehellistä tietoa päätöksenteon avuksi.

Turpeen käytön ilmastovaikutusten arviointi

Turvetuotannon ilmastovaikutusten arviointia on rajattu YVA-lain vastaisesti. Lain 2 §:n mukaan arvioitavalla ympäristövaikutuksella tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja VÄLILLISIÄ vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella. Selostuksessa käytetyssä mallissa on otettu huomioon ainoastaan maankäytön ja ns tuotantosuolla tapahtuvien operaatioiden kaasutaseet. Turpeen polton päästöjen katsotaan kuuluvan tässä asiayhteydessä itse voimalaitoksen ympäristövaikutuksiin. Tällaiselle erottelulle ei ole perusteluja, sillä voimalaitoksissa voidaan yleensä käyttää

monenlaisia polttoaineita.

Luonnontilainen suo on paitsi hiilinielu myös hiilivarasto. Kuivatusta ja turpeen nostoa seuraa aina kierrosta varastoon siirtyneen hiilen pääosan nopea palaaminen ilmakehään eritoten polton kautta. Sen aiheuttama säteilypakote on olennainen ilmastovaikeus. Kuvan 30 tavalla esitettynä turvekerrosten hiilen vapauttaminen ilmakehään jää ottamatta huomioon ja näyttää suorastaan siltä, että jälkikäyttövaiheeseen tulee maankäytössä pyrkiäkin ilmastonsuojelun nimissä.

Turpeen polton päästöt ovat turpeenkaivuun välillisiä ilmastovaikutuksia jotka tulee arvioida turvesoiden ympäristövaikutusten arvioinneissa. Siten arvioituna Leväsuon kasvihuonekaasujen päästöt olisivat noin 15-kertaisia selostuksessa ilmoitettuun verrattuna.

Vaihtoehtojen vertailu

Taulukossa 39 on esitetty asiantuntija-arvio hankevaihtoehtojen vaikutuksista. Huomiota kiinnittää taulukossa VE0:n tulos, joka on puhdas nolla. Positiivista vaikutusta ei ole löydetty edes sille, että vaihtoehto tukisi kaavan toteutumista. Nykytilan tai alueen luontoarvojen ylläpito jopa ennallistamistoimin on hankkeen toteuttamatta jättämisen positiivisia vaikutuksia. Vaihtoehtojen vertailu ei toimi, jos toteuttamatta jättäminen tulkitaan vaihtoehdoksi, josta ei koidu mitään vaikutuksia ja seurauksia.

Lopuksi

Arviointiselostus kiertää ja kaartaa ja väittää jopa alueen soveltuvan turvetuotantoon liitteessä 3. Ehkä niin on teknistaloudellisessa mielessä. Hankkeen ympäristövaikutukset huomioon ottaen on kuitenkin selvää, että Leväsuu ei sovellu turpeenhankintaan. Luulisi toiminnanharjoittajankin hyötyvän, jos selostus kertoisi suoraan, kannattaako resursseja sijoittaa pyrkimykseen Leväsuon saamiseksi turpeenottoon vai olisiko ne järkevämpää suunnata johonkin toiseen, ennakkoonkin arvioiden kaikin puolin turpeenottoon soveltuvampaan kohteeseen. Sijainninhajauksella, joka on alueidenkäytön ja myös vesiensuojelun haittoja ennaltaehkäisevistä keinoista tärkein, on osoitettu ja tullaan jatkossakin osoittamaan turpeenhankinta muualle kuin Leväsuolle. Sillä pitäisi olla ratkaiseva merkitys hankkeen toteuttamiskelpoisuutta arvioitaessa.

Pohjois-Pohjanmaan museo

Pyhäjärven Leväsuon turvetuotantohankkeen suunnittelualueella eikä sen välittömässä läheisyydessä sijaitse asutusta eikä näin ollen kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia. Suunnittelualan läheisyydessä ei myöskään sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Pyhäjärven Leväsuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (jäljempänä Y-vastuualue) on tarkastellut Leväsuon turvetuotanto hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostusta ohjelmavaiheessa antamansa lausunnon pohjalta. Erityisesti huomiota on kiinnitetty pintavesivaikutuksiin, jotka ennalta arvioiden muodostavat merkittävimmän hankkeesta aiheutuvan vaikutuksen Pohjois-Savon maakunnan alueella.

Yleisenä huomiona Y-vastuualue toteaa, että sen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt kannanotot näyttävät pääosin tulleen arvioinnissa huomioiduksi.

Selostuksessa on käsitelty Leväsuon turvetuotantohankkeen toteutumisen vaikutusta vesienhoitotavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnin puutteena on, että vain fosfori- ja typpikuormitus on huomioitu ekologiseen tilaan vaikuttavina tekijöinä. Lisäksi nykytilan arvioinnissa ei ole hyödynnetty kaikkia käytettävissä olleita biologisia aineistoja (Korpijoen ja Koskenjoen pohjaeläin- ja piileväseuranta on ollut jokavuotista vuodesta 2009 alkaen).

Vesistövaikutusten osalta selostuksessa on myös todettu Pohjois-Savon maakunta-kaavan suunnittelumääräys, jonka mukaan Koskenjoen valuma-alueella on kiinnitettävä huomiota turvetuotantoalueiden toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä. Selostuksessa ei kuitenkaan ole otettu kantaa, miten suunnittelumääräys huomioidaan hankkeessa, vaikkakin vesistövaikutusta arvioitaessa on huomioitu myös turvetuotannon yhteiskuormitus. Selostuksessa olisikin ollut tarpeen tarkastella hankkeen toteuttamiskelpoisuutta ja ajoitusta myös suhteessa maakuntakaavan Koskenjoen valuma-alueita koskevaan suunnittelumääräykseen.

Arvioinnissa on tarkasteltu kesän ylivalumatilanteen vaikutus tuotantoalueen kuormitukseen, mutta esimerkiksi vesitaloudeltaan erilaisten vuosien vaikutusta kuormitukseen olisi myös voinut arvioida. Vähintäänkin olisi tullut perustella, miksi vuosittaista vaihtelua ei ole tarkasteltu.

Pohjois-Savon liitto

Leväsuon sijaitsee Pyhäjärven kaupungissa Koskenjoen valuma-alueella (4.56). Kiu-ruveden kaupungin puolella Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030 Koskenjoen valuma-alueen turvetuotantoa ohjaavat seuraava suunnittelumääräys ja seuraavat merkinnät:

Koko maakuntakaava-alueita koskeva suunnittelumääräys:

Valuma-alueilla 4.56 (Koskenjoki), 4.57 (Luupuvesi), 4.66 (Tiilikajoki) ja 4.67 (Keyri-tynjoki) ja 14.7 (Rautatammin reitin vesistöalue) on kiinnitettävä huomiota turvetuotantoalueiden toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä.

EO 1 Turvetuotantoalue. Merkinnällä osoitetaan luvitetut tuotantoalueet 23.709 Heinäsuon, 23.722 Rikkasuon, 23.728 Ruuskansuon, 23.759 Hanhisuon

EO 1 Turvetuotantoon soveltuva alue. Merkinnällä on osoitettu ne pääosin tuotannon ulkopuolella olevat GTK:n tutkimat turvetuotantoon soveltuvat suot, jotka ovat ojitettuja ja sijainniltaan tuotantoon sopivia

EO1 23.703 Siltasuon (pohjois-osa), 49 ha, Tuotantoala 35 ha GTK:n raportti: 346_108

EO1 23.715 Järvenpäänsuon-Luikkusuon, 224 ha, Tuotantoala 100 ha GTK:n raportti: 259_34/35

EO1 23.720 Saarisuon, 169 ha, Tuotantoala 85 ha GTK:n raportti: 259_36

EO1 23.721 Haukka-, Kurikka-, Keikkuvan-, Luodesuon, 593 ha, Tuotantoala 300 ha GTK:n raportti: 222.21/74

EO1 23.726 Kokkosuon, 187 ha, Tuotantoala 58 ha GTK:n raportti: 346j21

EO1 23.756 Soidinsuon, 120 ha, Tuotantoala 30 ha GTK:n raportti: 259_27

EO1 23.754 Ristisuo, 50 ha, Tuotantoala 31 ha GTK:n raportti: 341_72

EO1 23.757 Verkasuo, 94 ha, Tuotantoala 45 ha GTK:n raportti: 259_22

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030 vahvistettiin 7.12.2011 ja se on tullut voimaan, mutta ei ole lainvoimainen, koska kaavasta on tehty yksi valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus koske pääasiassa turvetuotannon suunnittelua.

Arviointiselostuksessa mainitaan sivulla 30, että "kaavamääräykseen kuuluvan suunnittelumääräyksen piirissä ei ole Leväsuon lähellä olevia soita". Jos toteamus tarkoittaa soita, jotka on osoitettu Pohjois-Savon maakuntakaavassa turvetuotantoalueiksi tai turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi, Pohjois-Savon liitto huomauttaa, että suunnittelumääräys kohdistuu siinä mainituilla valuma-alueilla myös turvetuotantoa koskevien aluevarausten ulkopuoliseen turvetuotantoon. Pohjois-Savon liitolla ei ole arviointiselostuksesta maakuntakaavoituksen osalta muuta huomautettavaa.

(Pohjois-Savon liitto on sähköpostitse ilmoittanut yhteysviranomaiselle lausuntonsa antamisen jälkeen 2.4.2013, että maakuntakaava on saanut lainvoiman)

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto; peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Vastuualue katsoo, että hankkeessa on arvioitu merkittävimmät ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Selkeyden vuoksi hankkeen yhteisvaikutukset muiden turvetuotantohankkeiden kanssa olisi ollut hyvä tuoda esiin omana kappaleenaan tai erillisinä kappaleina jokaisen muuttujan kohdalla.

Selostuksen pölypäästöjen arviointimenetelmät perustuivat muilta turvetuotantoalueilta oleviin mittaustuloksiin. Selostuksessa todetaan, että koska suunnitellulta tuotantoalueelta on matkaa lähimpään asutukseen noin 3 kilometriä, hankkeen ei arvioida aiheuttavan haitallisia melu- tai pölypäästöjä lähialueen asukkaille. Pölypäästöistä voi kuitenkin aiheutua ajoittain haittaa alueen virkistyskäytölle. Lisäksi pienhiukkaset voivat kulkeutua hyvinkin kauas tuotantoalueesta, joten haitallisia vaikutuksia tulisi ehkäistä mahdollisuuksien mukaan.

Pölyhaittojen pienentämistä on käsitelty Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen julkaisussa "Turvetuotannon ympäristönsuojeluopas" (2008). Selostuksessa mainitun puustoisien suojaväyhykkeen lisäksi pölyhaittoja voidaan vähentää mm. suuntaamalla sarat poikittain asutukseen nähden sekä tuotantomenetelmien valinnalla.

Selostuksen mukaan lähialueen asukkaille on lähetetty kalastukseen liittyen kysely, jota on käytetty myös ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Kattavan arvioinnin kannalta olisi tärkeää, että asukaskyselyissä huomioitaisiin kaikki hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset ihmisiin.

Aktiivisella tiedottamisella voidaan pienentää hankkeen negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia. Myös jatkossa on tärkeää tiedottaa hankkeen etenemisestä ja toteutustavasta sekä alueen vakinaisia asukkaita että vapaa-ajan asuntojen omistajia.

Pyhäjärven kaupunki, Tekninen toimi, kaavoitusviranomainen

Pyhäjärven kaupungin kaavoitusviranomaisena totean, että ei ole lausuttavaa Leväsuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Remekselän osakaskunta

Yleistä

Arviointiselostuksessa (s3) todetaan, että suunnitellusta tuotantoalueesta osa on luonnontilaista suota, jolla kasvaa rauhoitettuja kasveja. Samoin todetaan, että suo on maakunnallisesti arvokas muuttolintujen levähdyspaikka. Kaikki nämä luontoarvot tietyksi menetetään, jos suo otetaan suunnitelman mukaisesti turvetuotantoon.

Vesien käsittely

Yksi merkittävimmistä ympäristöhaitoista turvetuotannossa on alueelta laskettavat kuivatusvedet. YVA-selostuksessa todetaan, että vesien käsittelyssä voidaan käyttää pintavalutusta tai kemiallista puhdistusta. Kemiallinen puhdistus tulisi toimimaan vain kesäaikaan, jolloin esim. keväiset sulamisvedet valuisivat puhdistamattomina vesistöön. Pintavalutusmenetelmä toimii tutkimusten mukaan hyvin kunhan valumaveden puhdistusalue on maaperältään sopiva. Selostuksessa kerrotaan kyllä kriteerit valutus Kentän toimintakyvylle (s 9), mutta sitä että soveltuuko leväsuon tuotantoalueelle suunniteltujen valutus Kenttien maaperä valutukseen ei ole mitenkään selvitetty. Tästä seuraa, että ellei sopivaa aluetta pintavalutus Kentälle olekaan, ei kuivatusvesien kunnolliseen käsittelyyn ole mahdollisuuksia.

Vesienhoidon yleisohjelma

Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on laatinut pohjoissavon vesienhoidon toimenpideohjelman, jossa tavoitteena on pintavesien tilan parantaminen. Tämä tavoite voi toteutua vain siten, että vesistöön kohdistuvaa kaikenlaista kuormitusta vähennetään. Vähennyksen tulee kohdistua ravinnekuormituksen lisäksi myös kiintoainekuormaan, joka matalissa järvissä on jo nyt järvet lähes tuhonnut. Niinpä tuotantoyhtiöiden perustelut, että poistuvan tuotannon korvaaminen vähentää päästöjä niin paljon, että voidaan perustaa uusia tuotantoalueita jolloin vesistökuormitukset säilyvät entisellään, ei ole kestävä siksi, että päästöjä tulee kaikin keinoin vähentää, eikä lähteä siitä että kuormitustilanne säilytetään entisellään.

Lausunto

Edellä esitettyjen näkökohtia ei ole YVA-selostuksessa otettu riittävästi huomioon, eikä tuotantoalueen suunnittelulle siten ole tarvittavia edellytyksiä.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Ympäristövaikutusten arviointiselostus perustuu kohtuullisen laajoihin tutkimuksiin. Kalaston ja kalastuksen selvittämiseksi alueella on tehty koekalastuksia, sähkökoekalastuksia ja kalastustiedustelu. Suon pesimälinnustoa on inventoitu linjalaskentamenetelmällä ja kevät aikaista linnustoa muuton tarkkailulla. Tutkimukset osoittavat, että suolla ja sen vaikutuspiirissä on merkittäviä luontoarvoja.

Selvitysalue on tyypillistä vedenjakajaseutua, jossa on vain muutamia pieniä järviä tai lampia. Verkkokoekalastuksia tehtiin Osmanginjärvellä ja Lahnasella kesällä 2010. Verkkovuorokausien määrä oli jokseenkin riittävä pienehköille järville, kun verkot oli sijoitettu eri puolille vesialuetta (järvien pinta-alaa ei kuitenkaan mainita). Pyynti vain yhtenä ajankohtana avovesikaudella antaa kuitenkin puutteellisen kuvan kalastosta. Raportissa todetaankin, että hauki on huono jäämään verkkoihin loppukesällä, eikä lajia saatu lainkaan. Kalastustiedustelun mukaan hauki oli kuitenkin tärkein saalis kala. Toinen koepyyntikerta alkukesästä olisi korjannut lajisuhteita oikeaan suuntaan. Koeverkkojen saaliista (g) yli 70 % koostui särkikaloista lahnojen muodostaessa suurimman biomassaosuuden. Lajisuhteet viittaavat melko voimakkaaseen rehevöitymiseen, mikä raportissakin todetaan.

Yksikesäisten kuhanpoikasten löytyminen Osmanginjärvestä oli mainio havainto ja lisää järven kalataloudellista arvoa. Tiheäsilmäinen Nordic-sarja soveltui hyvin kuhan

luontaisen lisääntymisen toteamiseen. Kuhasaalis on tiedustelun mukaan ollut kuitenkin varsin pieni ja istutusten aikaansaannosta, näin arvioitiin. Yhtä hyvin saaliskukat voivat olla luonnonkaloja, jos lisääntymistä tapahtuu. Länmääritys voisi olla tarpeen asian varmistamiseksi. Päätelmien tueksi olisi pitänyt esittää eri lajien istutustilastot Leväsuon vaikutusalueelta viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Näin olisi saatu käsitys esimerkiksi kuhaistutusten tuloksellisuudesta.

Sähkökoekalastukset tehtiin elokuun loppupuolella 2010 kuudessa purossa tai joessa kolmen poistopyynnin menetelmällä. Koealoja oli yhteensä kahdeksan. Niiden pinta-ala vaihteli 120-210 neliömetrin välillä ja oli riittävä kyseisten koskipaikkojen kalaston arvioimiseen. Kuvien perusteella koekalastusruudut oli asianmukaisesti valittu paikoilta, joissa olisi voinut esiintyä myös taimenia. Yhtään lohikalaa jokivesistä ei kuitenkaan tavattu. Lajisto oli humusvesille melko tyypillinen, poikkeuksena ehkä kivennuoliainen, joka ei viihdy kovin rehevissä vesissä. Vesistön tilaa luonnehditaan tyydyttäväksi tai välttäväksi.

Raportissa ei kerrota esimerkiksi taimenen istutuksista. Ehkä niitä ei ole tehty, mutta asian olisi voinut mainita. Kuitenkin todetaan, että lohikaloja ei koekalastuksissa saatu. Selvityksestä ei ilmene, onko alueella tehty aiemmin sähkökoekalastuksia tai muita kalastoselvityksiä ja onko taimenta mahdollisesti joskus esiintynyt jokivesissä. Pohjois-Savon ELY-keskuksen mukaan Osmanginjärveen laskevalla Jylängönjoella on sähkökoekalastettu vuonna 2008. Lohikaloja ei tuossakaan kalastuksessa saatu saaliiksi.

Kalastustiedustelun mukaan selvitysalueella myös ravustetaan, mutta rapukanta on heikentynyt viime vuosina. Sähkökoekalastuksissa rapuja mainitaan esiintyneen satunnaisesti, yksilöitiheyttä ei kuitenkaan ole arvioitu. Rapukantojen tilaa on arvioitu vain vähän. Sähkökoekalastus ja kalastustiedustelu eivät riitä kattavan käsityksen saamiseen ravun levinneisyydestä. Sitä varten pitäisi järjestää koeravustus koko alueella ennen mahdollisen turvetuotannon alkamista. Koeravustukset tulisi sisällyttää myös tarkkailuohjelmaan. Rapu on myös hyvä indikaattori veden laadun muutoksille.

Leväsuu on selvityksen mukaan maakunnallisesti arvokas muuttolintujen levähdysalue ja muutenkin arvokas lintusuu. Tämä ilmeni myös linjalaskennoissa, joita tehtiin kahtena vuotena. Lintulajeja havaittiin pesimäkartoituksissa yhteensä 37 ja muuttolaskennassa 55. Pesivien lintujen lukumäärä arvioitiin huomattavan suureksi tämänkokoiselle suolle. Joukossa oli useita Suomen uhanalaisuusluokituksen mukaisesti silmälläpidettäviä lajeja sekä yksi vaarantunut (naurulokki). Suojelupistearvoa lisäsivät eniten metso, teeri ja laulujoutsen. Suopöllö ja riekko ovat mielenkiintoiset alueella pesivät lajit, vaikka niitä ei pistelaskussa otettu huomioon, koska niitä ei havaittu laskentareitillä. Pesimäaikaan kyseiset lajit ovat hyvin piilottelevia eivätkä ääntele kuten esimerkiksi varpuslinnut reviirollään. Riekkokannan levinneisyyden supistuminen Suomen eteläpuoliskolla ja vähittäinen katoaminen Väli-Suomesta tuodaan hyvin esille.

Leväsuon ympäristövaikutusten arviointi on tehty yleisesti käytetyillä menetelmillä ja johtopäätökset perustuvat asianmukaisiin tutkimustuloksiin. Joiltakin osin selvitykset olisivat voineet kuitenkin olla kattavampia. Niistä käy kuitenkin riittävän selvästi ilmi, että Leväsuon muuttaminen turvetuotantoalueeksi (vaihtoehto VE1) tuhoaisi suon lintustolliset arvot. Lisäksi kuormituksen lisääntyessä ainakin lähialueella voimistuisivat kalataloudelliset haitat, kuten pyydysten likaantuminen, kalojen makuvirheet ja pohjan liettyminen. Myös säyneen ja mateen lisääntyminen saattaisi vaikeutua. Rapukantoihin selvityksessä on kiinnitetty melko vähän huomiota. Kotimainen jokirapu on jo arvo sinänsä. Ravun esiintymisestä alueella olisi kaivattu tarkempaa tutkimustietoa.

Kirjallisuusviitteitä on arviointiselostuksessa paljon, mutta ei ainoatakaan kala- ja raputalouteen liittyvää viitettä. Epäselväksi jää, onko alueella tehty aiemmin kalakantoihin liittyvää tutkimusta tai hoitotoimia.

Suomen metsäkeskus, Julkiset palvelut, Pohjois-Pohjanmaan alueyksikkö

Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan selostuksessa on käsitelty riittävästi niitä luontoon ja ympäristöön vaikuttavia näkökohtia, jotka sivuavat metsäkeskuksen toimialaa.

Metsäkeskuksen mielestä on myönteistä, että kotimaisten polttoaineiden käyttöä pyritään lisäämään. Turpeen käyttö tukee myös energiapuun käyttöä, mikä puolestaan edistää hyvää metsänhoitoa ja parantaa työllisyyttä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta antaa Leväsuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunta toteaa, että arviointiselostuksessa on suurelta osin huomioitu hankkeen vaikutukset ja niiden selvittämiseksi on tehty tarvittavia selvityksiä.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa ympäristölautakunta korosti sitä, että turvetuotantohankkeen vaikutukset laskuvesistöjen tilaan kartoitetaan erityisen huolellisesti. Vesistövaikutusten arvioinnissa on selvitettävä, missä määrin hanke lisää laskuvesistöjen kuormitusta, ottaen huomioon jo nykyisellään laskuvesistöjä kuormittavat toiminnot. Koska sekä Lahnanen että Osmanginjärvi ovat reheviä ja humuspitoisia vesistöjä, tulisi vesistövaikutusten arvioinnissa tuoda riittävän selkeästi esille järviä jo tällä hetkellä rasittavat toiminnot ja arvio näiden vaikutusten kestosta. Vesienkäsittelymenetelmien osalta voidaan verrata arviointiohjelmassa esitettyjä vaihtoehtoja eli peruskäsittely + pintavalutus tai kemiallinen käsittely.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa ympäristölautakunta viittasi Valtioneuvoston periaatepäätökseen Vesien suojeleminen suuntautuu vuoteen 2015, jonka mukaan turvetuotantoa tulisi suunnata jo ojitetuille tai tuotannossa oleville alueille. Leväsuo on keski- ja eteläosaltaan ojittamatonta suota, joten turvetuotannon aloittaminen alueella on ristiriidassa periaatepäätöksen kanssa. Ympäristölautakunta toi lausunnossaan esille, että Leväsuon keskellä ja eteläosassa on myös metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä sekä uhanalaisia, rauhoitettuja ja vaarantuneita kasvilajeja.

Vaikka arviointiselostuksessa esitetyt vesienkäsittelyratkaisut (ympäri vuotinen pintavalutus kenttä ja kemiallinen käsittely) ovat BAT:n mukaista, niin ympäristölautakunnan mielestä arviointiselostuksessa esitetyn mukaisesti ympärivuotisesti toimiva pintavalutus kenttä olisi selvästi parempi vaihtoehto.

Ympäristölautakunnan mielestä arviointiselostuksessa on perustellusti tehty se muutos arviointiohjelmassa, että kuivatusvesien purkureitit on jaettu kahteen osaan eli Lahnanen ei olisi ensimmäinen kaikkia kuivatusvesiä vastaanottava järvi. Tästä huolimatta ympäristölautakunta korostaa sitä, että järven pienuuden ja rehevyyden takia kaikki lisäkuormitus vaarantaa järven hyvän tilan saavuttamisen. Arviointiselostuksessa olisi ollut myös tarpeen tarkastella tarkemmin kuivatusvesien kuormitusvaikutuksia järven tilaan.

Ympäristölautakunta tuo tässä yhteydessä myös esille, että Remes/Jylängönjoen kemiallinen tila on arvioitu välttäväksi ja ekologinen tila tyydyttäväksi. Osmanginjärven kemiallinen tila on huono ja ekologinen tila välttävä. Ympäristölautakunta katsoo

edellä mainitun perusteella, että Leväsuon hankkeen kuivatusvesien laskuvesistöjen tila on jo nykyään sikäli huolestuttava, että hyvän tilan saavuttaminen tulee olemaan entistä haasteellisempaa, jos alueelle tulee lisää vesistöjä kuormittavia toimintoja.

Ympäristölautakunta katsoo, että Leväsuolla sijaitseva ojittamaton suoalue tulisi rajata pois hankealueesta, koska hankkeen selvityksissä alueelle on todettu niin luontokuin linnustollisiakin arvoja. Ympäristölautakunta viittaa tässä 30.8.2012 valtioneuvoston periaatepäätökseen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta. Sen mukaan turvetuotanto tulisi kohdistaa jatkossa ojitetuille tai luonnontilaltaan muuten merkittävästi muuttuneille soille tai turvemaille. Leväsuon arvokkaimpien osien ottaminen turvetuotantoon on myös ristiriidassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan kanssa.

Mielipide 1

Lähetän tiedoksi Leväsuon turvetuotanto hanketta koskien lähimmän asutun talon omistajana seuraavat huolet liittyen mahdollisiin päästöihin, joita turvetuotannosta voisi syntyä.

Harvanpuro kulkee tilan läpi jonka varrella on pellot jotka ovat luomu marjanviljelyssä, tällä hetkellä 7-8 ha herukoilla ja suunnitelmassa on aloittaa myös luomu mansikan viljely ensivuonna ja kasteluun todennäköisesti vesi on otettava Harvanpurosta koska vesipaikat ovat tässä kahtelussa, joten tihkukastelu tulee olemaan todennäköisin vaihtoehto, jolloin veden ottopaikkoja olisi 2-3 kpl joihin ei toivoisi tulevan sakkaa turvetuotanto alueelta jolloin putkisto ja suodattimet tukkeutuvat ja ongelmia sitten riittää. Pölyhaittaa en näe isona ongelmana matkaa on sen verran mutta meidän käytössä on Palokankaan reunassa lähde johon suolla ei toivottavasti ole vaikutusta. Myös kesä sauna on Harvanpuron varressa peltojen kohdalla josta vesi otetaan myös tämä tiedoksi. Nämä asiat nyt päällimmäisenä niin ja sitten se kemikalisointi arveluttaa puhdistus menetelmänä.